

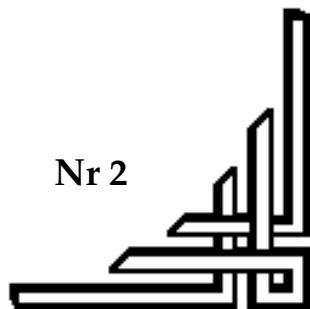
THEOSOFIE

Vol 14

Lente 2012

Nr 2

Inhoud

DE SYMBOLIEK VAN LEVEN EN DOOD	39
EEN GESPREK OVER DE MONADE	42
DE GRONDSLAGEN VAN RITUALISME IN KERK EN VRIJMETSELARIJ (III & IV)	55
BRIEVEN VAN ROBERT CROSBIE – IN HET BEGIN (VII)	63
STUDIES IN DE GEHEIME LEER (J): XVII DE YOGA VAN DE GEHEIME LEER	67

Afbeelding voorpagina: Helena Petrovna Blavatsky (12 aug. 1831 - 8 mei 1891)

Abonnementen *THEOSOFIE*: 15€

- Nederland: postbankrekening 342654 t.n.v. Stichting Theosofie
IBAN: NL63INGB0000342654 BIC: INGBNL2A
ING Bank N.V.
Veldweg 51, 4874 ML Etten-Leur. Tel. (076) 503 45 03
(e-mail: mariavohe@hotmail.com)
- België: bankrekening IBAN: BE24 9730 2671 4238 t.n.v. *THEOSOFIE*
BIC: ARSPBE22XXX Argenta bank
St.Norbertusstraat 16, 2060 Antwerpen. Tel. 03 233 10 76
- *THEOSOFIE* is een onafhankelijke uitgave, niet gebonden aan enige theosofische of andere organisatie.
- Brieven van lezers met kritiek, vragen of opmerkingen met betrekking tot onderwerpen besproken in dit tijdschrift zijn welkom.
- Verantwoordelijke uitgever:
P. Wouters % St.Norbertusstraat 16, 2060 Antwerpen, België.
(e-mail: theosofie@skynet.be)
- Wettelijk depot: 1987-4759-1.

DE DRIE THEOSOFISCHE DOELSTELLINGEN

Het vormen van een kern van Universele Broederschap van de Mensheid, zonder onderscheid van ras, geloof, geslacht, persoonlijke omstandigheden of richting.

De vergelijkende studie van oude en moderne religies, filosofieën en wetenschappen en het aantonen van het belang van zo'n studie.

Het onderzoek van de onverklaarde natuurwetten en de latente psychische vermogens in de mens.

De Symboliek van Leven en Dood

IN DE THEOSOFISCHE TRADITIE wordt de weg die de leerling moet gaan vaak beschreven met behulp van beelden over leven en dood. Zo wordt bijvoorbeeld in *De Stem van de Stilte* een mens die de esoterische wijsheid niet kent een 'levende Dode' genoemd.¹ Anderzijds wordt in hetzelfde werk de leerling opgeroepen te sterven voordat hij sterft: "Geef uw leven op, zo gij leven wilt."² Dit lijkt tegenstrijdig want hoe kunnen we sterven als we feitelijk al dood zijn? Soortgelijke paradoxen vinden we ook terug in de gnostieke Nag Hammadi-geschriften. Zo lezen we enerzijds in *De Lessen van Sylvanus*: "Wek het dode dat in je gestorven is tot leven, want het was levend, maar is dankzij jou gestorven. Geef het leven, opdat het opnieuw leven zal."³ Maar anderzijds zegt het *Thomas Evangelie*: "Het koninkrijk van de Vader is gelijk een man die een machtig man wilde doden. Thuis trok hij zijn zwaard en stiet het in de wand om te weten of zijn hand vast genoeg zou zijn. Toen doodde hij de machtige."⁴ In het eerste citaat moet iets dat dood is weer levend worden, in het andere moet iets dat leeft, worden gedood. We kunnen dit alleen begrijpen indien we voor ogen houden dat deze symboliek van leven en dood voor twee heel verschillende aspecten van het pad wordt gebruikt.

In het eerste geval heeft de symboliek betrekking op het ware Zelf dat in de mens aanvankelijk onbewust en onwerkzaam is en daarom als 'dood' moet worden beschouwd. De hogere beginselen van ons Zelf zijn als gestorven, en eerst wanneer zij tot leven zijn gewekt, kunnen we spreken van een waarachtig menselijk leven:

Deze hogere beginselen zijn op ons gebied in het geheel niet werkzaam, en het hogere Ego (manas) zelf sluimert min of meer tijdens de waaktoestand van de stoffelijke mens. Dit is vooral het geval bij personen met een sterk materialistisch denkvermogen. De geestelijke vermogens verkeren in zo'n sluimertoestand, omdat het Ego zo is geketend aan de stof, dat het nauwelijks al zijn aandacht kan geven aan de handelingen van de mens...⁵

¹ H.P.Blavatsky, *De Stem van de Stilte*, Engelse ULT-editie, Los Angeles, Theosophy Co., p.45.

² Idem, p.6.

³ J. Slavenburg en W. Glaudemans, *De Nag Hammadi-geschriften*, Deventer, Ankh-Hermes, p.837.

⁴ Idem, p.291.

⁵ H.P.Blavatsky, *Een Toelichting op De Geheime Leer. Handelingen van de Blavatsky Lodge*, Den Haag, TUPA, 1995, p.58. Zie ook H.P. Blavatsky, *Isis Ontsluierd*, deel I, Eng.pp.xiii-xiv + Eng.pp.411-413.

Het esoterische pad heeft dan ook tot doel het hogere Ego, de levende Dode, weer op te wekken. Een betere bewustwording van het Zelf is de weg tot het leven — tot het eeuwige leven binnen de tijdelijkheid.

In het tweede geval verwijst de symboliek naar het procesmatig verdwijnen of ‘sterven’ van het onware zelf. Dan pas is immers de weg vrij voor de opstanding van het ware Zelf. De beelden van leven en dood weerspiegelen derhalve de tweevoudige aard van de mens. Enerzijds is er de sterfelijke mens, de viervoudige persoonlijkheid bestaande uit lichaam, levenskracht, begeerte en breinverstand. Anderzijds is er de ware Mens, de drievoudige Individualiteit bestaande uit geest, de geestelijke ziel en het hogere redelijke zelfbewustzijn, ofwel Atma-Buddhi-Manas. Slechts door de vrijwillige dood van de persoonlijkheidsmens -de machtige man uit het *Thomas Evangelie*- kan de werkelijke Mens opstaan en het koninkrijk van zijn Vader bereiken. De dood van het persoonlijke zelf is de noodzakelijke voorwaarde voor het leven van het ware Zelf. Maar ook omgekeerd: het sterven van het onware zelf is alleen mogelijk als de ware Mens al enigszins tot leven komt. Het persoonlijke zelf kan immers zichzelf niet in het niets oplossen, het kan alleen maar op een veilige manier minder worden als er iets geestelijks voor in de plaats komt waarin het gradueel kan verdwijnen. Anders ontstaat er een vacuüm en dreigt het persoonlijke zelf te worden vervangen door krachten en entiteiten uit de psychische wereld hetgeen leidt tot allerlei vormen van krankzinnigheid. De dood van onze illusoire identiteit moet daarom steeds het gevolg zijn van de vernieuwende werkzaamheid van het ware Zelf, ook wel aangeduid als Siva. Het persoonlijke zelf kan immers zichzelf niet opheffen. Als het dat probeert, wordt het alleen maar sterker.⁶ Iedere ware *vernieuwing-door-vernietiging* moet uit Siva voortvloeien:

Siva-Rudra is de vernietiger, zoals Vishnu de instandhouder is; en beiden zijn de vernieuwers van zowel de geestelijke als de stoffelijke natuur. Om als plant te kunnen leven, moet het *zaad* sterven. De mens kan pas als een bewust wezen in de Eeuwigheid leven, indien zijn hartstochten en zinnen STERVEN vóór zijn lichaam sterft. “Leven is sterven en sterven is leven”, is in het westen te weinig begrepen. Siva de *vernietiger* is de *schepper* en de Verlosser van de Geestelijke mens, omdat hij de goede tuinier van de natuur is. Hij wiedt de planten, menselijke en kosmische, en doodt de hartstochten van de stoffelijke mens om de waarnemingsvermogens van de geestelijke mens tot leven te roepen.⁷

Wat de innerlijke god kruisigt, onze verslavende bindingen met de wereld van het vergankelijke, moet zelf worden gekruisigd, zodat het ware leven op

⁶ Of in de woorden van B.P. Wadia (*Thus Have I Heard*, 1959, p.216): “Wanneer één aspect van het lagere persoonlijke zelf probeert een ander aspect te disciplineren, is het een wedstrijd tussen de Duivel en zijn leerling.”

⁷ H.P.Blavatsky, *De Geheime Leer*, I, Eng.p.459 vn.

kan staan. En uiteraard ervaart de leerling het verbreken van deze knellende banden als een sterven. Want alle zekerheden, die hij tot op dat moment had, worden door het verlichtende krachtveld van de Geest ontmaskerd. Zijn natuurgeboren ik-gerichtheid, die altijd zijn identiteit bepaalde, wordt ondermijnd. Langs de andere kant ervaart de leerling het bewust werkzaam worden van het ware Zelf als een wedergeboorte, als een nieuw leven dat oprijst onder de puinhopen van het oude vandaan.⁸ Beide aspecten worden in het *Geheime Boek van Jacobus* als volgt krachtig samengevat:

Ga daarom op zoek naar de dood, zoals de doden het leven zoeken; want waarnaar zij zoeken zal hun worden geopenbaard. Het Koninkrijk Gods behoort toe aan hen die zichzelf de dood aandoen.⁹

De ‘doden’ die het leven zoeken zijn de leerlingen van wie het ware Zelf dood is, en die smachten naar de wereld van de levende Geest van waaruit zij in waarheid kunnen leven en dienen. De methode daartoe is het zoeken van de ‘dood’: namelijk het sterven van al die neigingen en bindingen die voor het ware Zelf de dood betekenen. Nu zijn we in onze materialistische cultuur vooral bang voor de dood van de aardse mens, maar waarover we ons meer zorgen zouden moeten maken is de spirituele dood van de hemelse Mens. Dáár gaat het om. Dié dood moet worden overwonnen. Maar het pad naar onsterfelijkheid opent zich pas wanneer de persoonlijkheid zich door overgave offert aan de god-in-hem. Alleen dan zal de hogere drieëenheid uit zijn doodslaap ontwaken. Of zoals Goethe dit op onnavolgbare wijze verwoordt:

Ik geloof dat wij een vonkje van het eeuwige licht in ons dragen dat moet oplichten vanuit de oergrond van het bestaan, en dat onze ontoereikende zintuigen slechts in de verte vermoeden kunnen. Dat vonkje in ons tot een vlam te doen worden en het goddelijke in ons te verwerklijken, is onze hoogste plicht ¹⁰

De redactie

⁸ Vgl. K. Dietzfelbinger, *Mysterienscholen*, Deventer, Ankh-Hermes, 2000, pp.16-17.

⁹ J. Slavenburg en W. Glaudemans, *De Nag Hammadi-geschriften*, p.63.

¹⁰ Aangehaald in K.O.Schmidt, *Meester Eckeharts weg tot kosmisch bewustzijn. Een leidraad voor praktische mystiek*, Haarlem, 2001, p.35.

Een Gesprek over de Monade

BELANGSTELLEDE: Volgens de theosofie is ieder wezen in zijn diepste kern een monade. Maar wat is nu eigenlijk een monade? Ik stel die vraag omdat in De Geheime Leer wordt benadrukt dat we ons de monade niet mogen voorstellen als een 'afzonderlijke entiteit' die zich langzaam door de lagere rijken voortsleept om zo na een onberekenbaar aantal transformaties op te bloeien tot een menselijk wezen.¹ Er wordt zelfs onderwezen dat het metafysisch gesproken absurd is te spreken over de 'ontwikkeling' van een monade. Zij kan zelfs niet worden beïnvloed door de veranderingen van de toestanden die zij doormaakt.² Maar hoe kunnen we ons de monade dan wel voorstellen?

Leerling-theosoof: Dit is een belangrijke vraag. H.P.B. merkt zelfs op dat wie de monade niet begrijpt zich nooit met filosofie, laat staan met esoterische wetenschappen zou moeten bezighouden.³ Wat is nu die monade? Om maar meteen met de deur in huis te vallen: volgens de theosofie vormt niet materie maar Bewustzijn de grondslag van al wat bestaat. Dit betekent dat ieder wezen moet worden beschouwd als een eenheid (Grieks: *monas*) van Bewustzijn, dat wil zeggen, als een waarnemend Subject, en niet slechts als een waargenomen object. Wat een wezen tot een 'wezen' maakt is niet zijn objectieve verschijningsvorm, maar zijn subjectiviteit,⁴ zijn Bewustzijn. Het begrip 'monade' is dus simpelweg een ander woord voor Bewustzijn.

Wacht eens even. Als we om ons heen kijken, zien we toch alleen maar objecten. Neem nu die boom daarbuiten, en die merel, dat zijn allemaal 'objectieve' wezens. En jij zit hier ook recht voor mij. Ik zie je niet alleen, ik kan je ook horen en aanraken. Dat is allemaal vrij stoffelijk. En nu beweer je dat al die zaken niet werkelijk zijn?

Dat hebben we niet gezegd. Alles wat we waarnemen is voor zover we het waarnemen wel degelijk werkelijk. Het is geen inbeelding of een hallucinatie. De theosofie ontkent niet dat wezens als *objectieve verschijnselen* kunnen worden waargenomen. Waar het om gaat is of we onze waarneming wel juist interpreteren, of we daaraan wel de juiste conclusies verbinden. Is wat we 'objectief' waarnemen het *werkelijke* wezen, of gaat het hier slechts om

¹ H.P.Blavatsky, *De Geheime Leer*, I, Eng.p.178.

² Idem, I, Eng.p.175 vn.

³ Idem, I, Eng.p.614.

⁴ Voor alle duidelijkheid: met 'subjectiviteit' en 'subjectief' wordt hier niet bedoeld een door de persoon gekleurde blik of opvatting, maar dat wat louter Subject is. Omgekeerd wordt met 'objectief' niet bedoeld 'onpartijdig', maar alles wat object is, zowel voor de zintuigen als voor ons voelen en denken.

een verschijningsvorm van dat wezen? Kijk eens naar die boom. Zie jij die boom zoals hij in *werkelijkheid* is, of ervaar je slechts de vorm die het in jouw Bewustzijn aanneemt?

Nou, waarschijnlijk het laatste, want ik kan mij zo voorstellen dat die boom er voor andere wezens, zoals die merel, anders uitziet.

Dat heb je goed gezien. De objectieve verschijningsvorm van die boom is totaal anders voor ons mensen, als voor een mier die op zijn stam kruipt, als voor een vogel die daarin zijn nestje bouwt. De aard van elke werkelijkheid beantwoordt aan een bepaald soort waarnemer. Als de waarnemer verandert, verandert de werkelijkheid.

Wat je ervaart is slechts de wereld zoals die zich aan jouw bewustzijn kenbaar maakt; een wereld van verschijnselen. En we verkondigen hier niet een of andere intellectuele theorie, maar een simpel ervaringsfeit; alleen sta je er niet zo vaak bij stil. Je mag trouwens niet vergeten dit ervaringsfeit ook toe te passen op wat je van jezelf waarneemt, en wat je meestal als je 'zelf' ervaart, namelijk je lichaam en psyche (gevoelens en gedachten). Ook zij behoren tot de wereld van verschijnselen. Het zijn immers allemaal dingen die worden waargenomen.

Door Bewustzijn als uitgangspunt te nemen, probeert de theosoof de wereld *meta-fysisch* te begrijpen, dat wil zeggen, voorbij haar schijnbaar stoffelijke verschijningsvorm. Als het ware van binnenuit, en niet van buitenaf, zoals we meestal doen, want dan plaatsen we onszelf al meteen buiten de wereld die we nu juist willen begrijpen. Wat wij van buitenaf kennen zijn altijd objectieve verschijnselen en dan alleen nog maar zoals deze zich in ons eigen menselijk bewustzijn laten kennen.

Wat je eigenlijk wil zeggen, is dat we ons doorgaans niet bewust zijn van het feit dat die zogenaamde fysieke wereld om ons heen niets anders is dan een ervaring in ons bewustzijn, een product van de manier waarop we de werkelijkheid ervaren.

Inderdaad, en daarom is Bewustzijn noodzakelijkerwijs primair, en niet materie, want geen enkele ervaring -inclusief de ervaring van materie- is mogelijk zonder Bewustzijn. Wat Bewustzijn ook moge zijn, je kunt niet ontkennen dát het er is en dat niets gekend kan worden zonder Dát. De echt belangrijke vraag is daarom niet hoe ooit uit materie Bewustzijn is ontstaan -de vraag die de wetenschap zich stelt- maar hoe we materie kunnen begrijpen vanuit het perspectief van Bewustzijn, want zonder Bewustzijn zouden we het verschijnsel materie zelfs nooit kennen. Het is eigenlijk heel simpel: niet Bewustzijn vraagt om een verklaring, maar materie!

Het enige wat we zeker weten is dat wat wij 'materie' noemen, alles wat wij

zien, horen, ruiken, proeven en voelen, inclusief de lichamelijke vorm van ons eigen wezen, een verschijnsel is in en van Bewustzijn. Wat zou het anders kunnen zijn? Als we bijvoorbeeld de vraag stellen: wat is mijn lichaam? En we laten even alles los wat we hierover op school of elders hebben geleerd, inclusief al onze ideeën of beelden over ons lichaam, en we letten alleen op onze eigen rechtstreekse ervaring, wat is dan het antwoord?

Ons lichaam blijkt niets anders te zijn dan een geheel van gewaarwordingen, bestaande uit omvang, kleur, volume, enzovoort. Je kunt bijvoorbeeld naar je hand kijken, of deze van binnenuit voelen, en dan is het onmiskenbaar zo dat je hand niets anders is dan je waarneming ervan. Je hand *is* de ervaring ervan. Er is niet zoiets als een hand buiten je bewustzijn en vervolgens pas de ervaring ervan. *Iedere vorm die we waarnemen, is het waarnemen ervan.* En dat is natuurlijk waar voor alles wat je waarneemt of ervaart. Je hele lichamelijkeheid, de hele wereld, is een ervaring van en in Bewustzijn. Je kunt het ook omdraaien en zeggen: iedere ervaring, of deze nu bestaat uit waarnemingen of gewaarwordingen, is materieel te noemen, want zij vormt de veranderlijke 'objectieve' inhoud van Bewustzijn.⁵ Maar Bewustzijn zelf verandert niet, wat het ook ervaart, kent of waarneemt.

Wat we dus goed voor ogen moeten houden, is het volgende: de vele eigenschappen van zogenaamde materiële objecten, hun onderlinge afstanden en afmetingen in de ruimte en hun veranderingen in de tijd, dat alles valt onder onze ervaring die zich in ons bewustzijn voordoet. Er is dus geen materie los van onze ervaring. De *werkelijke* boom is niet 15 meter hoog, zijn bladeren zijn niet groen en glad, zijn stam is niet ruw en hard, en weegt niet honderden kilo's. Al deze eigenschappen vallen onder mijn waarnemingsbeeld van de boom en vormen de elementen van mijn ervaring. De boom zelf, zoals hij in de wereld van de Werkelijkheid bestaat, kunnen we ons alleen maar voorstellen als een metafysisch punt, dus als een monade, maar er zit, telkens wanneer hij op mij inwerkt, een element in, een bepaalde kwaliteit-van-zijn, die in mijn ervaring een bepaalde groep eigenschappen produceert, eigenschappen van geluid, aanraking, gewicht en ruimtelijke afmetingen, samen met een zekere verandering van groei in de tijd. Mijn specifieke gesteldheid als een menselijk wezen is er de oorzaak van dat ik de boom ervaar zoals ik hem ervaar; dezelfde boom produceert in andere levende wezens, waarvan ik het bestaan misschien niet eens ken, een totaal andere ervaring.⁶

Nu mag ik echter niet denken dat de wereld door mij persoonlijk wordt geschapen, want dan ben jij niets anders dan de schepping van mijn geest. Het is onzin om te zeggen "ik creëer de werkelijkheid", als je met 'ik' een afgescheiden entiteit bedoelt, want die is immers zelf een verschijnsel. Deze

⁵ H.P.Blavatsky, *De Geheime Leer*, I, Eng.p.329.

⁶ J.J. van der Leeuw, *Illusie en Werkelijkheid*, Amsterdam, Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland, 2011, p.42.

misvatting, die bekend staat als solipsisme⁷, is filosofisch absurd; als het waar was dat de wereld mijn eigen schepping was, dan zou ik in staat zijn die willekeurig te veranderen; als iets daarin mij niet beviel, bijvoorbeeld die boom, dan zou ik in staat zijn dit te vernietigen door een wilsdaad die mij liet ophouden hem te scheppen. De solipsist heeft gelijk als hij zegt dat wat de meeste mensen als een objectieve realiteit beschouwen in werkelijkheid hun ervaring van de wereld is, maar hij vergeet dat deze ervaring niet door hemzelf wordt geschapen, maar door de inwerking *op* of beter *in* zijn Bewustzijn van een onbekende Werkelijkheid, die door sommigen de Wereld der Ideeën wordt genoemd, of ook wel de Wereld van de-dingen-op-zich. Die Werkelijkheid, wat die ook moge zijn, openbaart zich via mijn Bewustzijn (en natuurlijk ook in andere Bewustzijnen) tot een wereld van verschijnselen waartoe ook mijn eigen lichaam behoort.⁸ En omdat er dus evenveel verschijnsel-werelden zijn als waarnemers, kan geen enkel van die werelden de *werkelijke* Wereld zijn. En toch moet die werkelijke Wereld⁹ er zijn, want anders was er geen gemeenschappelijke grondslag voor die verschillende ervaringen en waren al deze 'werelden' letterlijk op niets gebaseerd. Alle grote filosofen, denk bijvoorbeeld aan Plato, Plotinus, Kant, Leibniz, Shankara, zijn op een of andere manier tot die conclusie gekomen.

Ik denk dat ik het begrijp. Als ik het zelf even mag samenvatten: daar er niet zoiets bestaat als een op zichzelf staande 'objectieve' boom -er zijn immers evenveel waargenomen bomen als er waarnemers zijn- moet de werkelijke boom wel iets zijn dat niet-objectief is, dat niet als een waargenomen object of een verschijnsel kan worden waargenomen, en dat kan moeilijk iets anders zijn dan een centrum of punt van Bewustzijn. En Dát is dan het ware wezen van die boom, zijn noumenon, zijn monade, en niet de verschijningsvorm die het in mijn Bewustzijn tot stand brengt.

Ik zou het niet beter kunnen zeggen. Dat is in ieder geval de wijze waarop ik het zelf probeer te begrijpen. Het is ongetwijfeld mogelijk hierover meer zinnige dingen te zeggen.

Maar wat bedoel je nu precies met Bewustzijn? Kun je daarover iets meer zeggen. Ik heb de indruk dat theosofen dat ruimer zien dan de meeste mensen.

⁷ Van *solus*, alleen; en *ipse*, zelf, duidend op een filosofische zienswijze die alleen het eigen persoonlijke bewustzijn als werkelijk erkent. In veel new age ideeën vindt men deze zienswijze terug.

⁸ Vgl. H.P.Blavatsky, 'Modern idealism, Worse than Materialism', *H.P. Blavatsky Collected Writings*, VIII, 1960, pp.93-98. Zie in meer algemene zin ook H.P.Blavatsky, *De Geheime Leer*, I, Eng.p.329.

⁹ Eigenlijk is het onjuist om hier nog van 'wereld' te spreken, want daardoor gaan we die ultieme Werkelijkheid meteen weer objectiveren. Het zou misschien beter zijn om te spreken van Absoluut Bewustzijn of Universeel Denkvermogen. Maar geen uitdrukking is echt geschikt om die ultieme Werkelijkheid te verwoorden.

Dat klopt. Bewustzijn is het zuivere vermogen tot waarnemen en ervaren.¹⁰ Een eenvoudigere definitie is haast niet mogelijk. Bewustzijn als zodanig (of Atman in het Sanskriet) duidt in de esoterische filosofie dus niet op een speciale *toestand* van Bewustzijn, zoals waken, dromen en slapen. Bewustzijn kan zich in verschillende toestanden manifesteren, maar het is zelf geen toestand. Bewustzijn is ook niet gelijk aan een bepaalde *kwaliteit* of *inhoud* van Bewustzijn, zoals zintuiglijke waarnemingen, gedachten of gevoelens. Dat zijn immers allemaal zaken die zich *in* Bewustzijn afspelen, niet Bewustzijn zelf. Daarom schrijven theosofen Bewustzijn zo vaak met een hoofdletter om duidelijk te maken dat het hier gaat om Bewustzijn als zodanig en niet om een bepaalde inhoud of toestand ervan.

Je kunt daarom niet echt spreken van ‘jouw’ Bewustzijn, want wat is dat ‘jouw’ in ‘*jouw* Bewustzijn’ anders dan je lichaam en je psyche, en Bewustzijn is uiteindelijk niet *van* je lichaam of je psyche, het is van Zichzelf. Het behoort aan Zichzelf toe, niet aan iets anders want al het andere wordt door Bewustzijn gekend. Bewustzijn is natuurlijk wel aanwezig in je lichaam, in je gevoelens en je gedachten, zoals de gedachte “ik ben mijn lichaam”. Maar het gevoel van identiteit dat in die gedachten en gevoelens vervat zit, het ‘ik-ben’-deel, is de aanwezigheid van Bewustzijn. En het is slechts de automatische associatie van dat ‘ik ben’ met een lichaam, een gevoel of een gedachte die resulteert in de overtuiging dat we een afgescheiden, begrensde entiteit zijn.

Zonder Bewustzijn is geen waarneming of ervaring mogelijk. Sta er eens bij stil: wat het ook is dat deze woorden hoort [of leest] en begrijpt, dat is wat hier Bewustzijn wordt genoemd. Het is datgene wat we zijn, en alles wat wordt gekend, wordt gekend door Bewustzijn. Wat weten we over Bewustzijn? We weten dat Bewustzijn er *is* -het is dus een *zijn*, het is aanwezig- en dat alles *gekend* wordt door en via Bewustzijn — het is dus een *kennend* zijn. Maar Bewustzijn zelf kan niet als object gekend worden, want het is de Kenner. Als Bewustzijn objectieve eigenschappen zou bezitten die gekend kunnen worden, zou het niet langer de Kenner zijn, maar het gekende. Het zou een object van waarneming zijn, niet de Waarnemer. Bewustzijn is zuivere *Kennendheid*, het is kennen-op-zich. Iedere monade (dus ieder wezen) is voor zichzelf en uit zichzelf die Kennendheid.¹¹

Maar als Bewustzijn niet als iets objectiefs gekend kan worden hoe weten we dan wel zo zeker dat het er is? Dat is toch opmerkelijk.

Helemaal niet. Het probleem is nu net dat we het voortdurend over het hoofd zien omdat het zo dichtbij is, omdat we er letterlijk mee samenva-

¹⁰ R. Crosbie, *The Friendly Philosopher*, Los Angeles, The Theosophy Company, 1945, pp.50, 54, 57 en 228.

¹¹ Vgl. C.B. Zuijderhoudt, *Meester Eckharts mystiek in de praktijk*, Bilthoven, 2011, pp.28-29.

len. Zelfs indien we Bewustzijn in vraag zouden stellen, is dat alleen maar mogelijk via Bewustzijn. Je eigen bewuste aanwezigheid is het enige dat niet ontkend kan worden, want om die te ontkennen moet je eerst bewust aanwezig zijn. Het simpele ervaringsfeit dat je er *bewust bent*, je 'ik-ben-heid' kan natuurlijk wel versluierd zijn, en wordt meestal verkeerd begrepen -we denken en voelen immers dat dit Bewustzijn gelijk is aan ons lichaam of onze psyche- maar het kan nooit worden ontkend. Je kunt nooit je 'zelf' ontkennen, je kunt alleen maar ontdekken wat het werkelijk is en wat niet. Shankara maakte wat dit betreft de klassiek geworden opmerking:

Het is niet mogelijk het Zelf te ontkennen.
Je kunt iets loochenen dat je verworven hebt,
maar niet je eigen natuur.
Het Zelf vormt juist de eigen natuur van degene
die het probeert te ontkennen.¹²

We kunnen Bewustzijn nooit kennen zoals we deze tafel of dit blad papier kennen, als een object; we kennen Bewustzijn uitsluitend doordat we het zijn, door Identiteit.¹³ Doorgaans is onze aandacht gevangen door allerlei uiterlijke of innerlijke objecten (beelden, gedachten, gevoelens); de aandacht gaat naar 'buiten' en daardoor objectiveren we onszelf en scheppen we een illusoir zelfbesef: ik ben dit, ik ben dat. Wat we moeten doen is de bewustzijnsstroom van onze aandacht 180 graden draaien zodat *bewustzijn van zichzelf bewust wordt*, als het ware naar zichzelf terugkeert. En dat is ook maar een manier van zeggen. Welnu, dit vermogen van Bewustzijn om zichzelf rechtstreeks te kennen -haar middelpuntzoekend vermogen- is wat we ons ware Zelfbewustzijn (Manas) kunnen noemen. En voor zover we goed zijn ingelicht, is alleen de mens in staat dit vermogen volledig tot uitdrukking te brengen. Of misschien is het beter te zeggen: alleen via de mens of Manas kan Bewustzijn haar eigen identiteit herkennen.

Als ik het dus goed begrijp zijn alle wezens bewust, maar is alleen de mens in staat zich van dit feit bewust te zijn. Alleen de mens kan zich realiseren: IK BEN.

Zo zou je het kunnen zien. Alle wezens zijn net als de mens een uitdrukking van Bewustzijn en zijn derhalve in staat tot waarnemen en ervaring; zij hebben echter nog niet het vermogen ontplooid zich *daarvan* bewust te zijn. Simpel gezegd: zij ervaren zichzelf niet als Bewustzijn, maar slechts als een verschijningsvorm waarin Bewustzijn zich uitdrukt, en zelfs daarvan zijn de meeste wezens nog niet bewust. In die zin kan men dan ook zeggen dat ze nog volstrekt onbewust zijn. Eerlijkheidshalve moeten we trouwens opmerken dat dit ook nog voor ons mensen geldt, want de mens ervaart zijn zelfbe-

¹² *Brahma-Sutra-Bhasya of Sri Sankaracharya*, vertaald door Gambhirananda, Calcutta, Advaita Ashrama, 1965, p.455.

¹³ Vgl. Franklin Merrell-Wolff, *Experience and Philosophy*, SUNY, 1994, p.6 + 263.

wustzijn hoofdzakelijk in de vorm van een illusoir zelfbesef dat het resultaat is van identificatie met lichaam of psyche (gedachten, gevoelens). Maar door het volgen van een geestelijk pad, is de mens in staat zichzelf te bevrijden van deze vereenzelving met een bepaalde vorm. Het illusoire zelfbesef noemen we ook wel lager manas of ahankara; het ware Zelfbewustzijn, dat haar Zelfbesef niet aan iets anders ontleent, is een uitdrukking van hoger Manas, en kenmerkt onze Individualiteit.¹⁴

Manas is het vermogen van de monade om zichzelf als *Subject* te herkennen, om op dit gebied IK BEN te zeggen.¹⁵ Wanneer het manasische vermogen zich alleen maar naar buiten richt, zich volledig objectieert, dan is slechts een persoonlijk ego actief; ons ware Ego is dan als het ware in slaap, is figuurlijk gesproken niet meer dan een 'vonk'. Maar hoe we het ook beschouwen, er is in de mens steeds een ik, een waarnemer of een zelf werkzaam; de vraag is alleen wat de bron en reikwijdte is van dat 'ik', wat de grond is van haar identiteit.

Kun je dus zeggen dat Manas tweevoudig is, en daarmee ook ons zelfbewustzijn en zelfbesef?

Dat wordt inderdaad zo onderwezen. Manas als zodanig is *spiritueel Zelfbewustzijn* en vormt onze Individualiteit, ons ware Ik of Ego.¹⁶ Maar dat aspect van Manas dat zich volledig verliest in de vormen die ze waarneemt, en dat zich geen bestaan zonder vorm kan voorstellen, is lager manas, het illusoire ego. Dat is de persoonlijkheidsmens met zijn door het breinverstand geschapen zelfbesef. Het is echter de bedoeling dat de menselijke monade via Manas werkelijk van zichzelf bewust wordt, om zo "een onafhankelijk bewust bestaan te verwerven."¹⁷ Immers, zolang Bewustzijn niet van zichzelf bewust is, is deze toestand feitelijk niet te onderscheiden van zuivere onbewustheid.¹⁸

¹⁴ Vgl. H.P.Blavatsky, 'Psychology. The Science of the Soul', in *Theosophical Articles by H.P.Blavatsky*, II, Los Angeles, 1981, p.2 + 6. Zie ook 'Psychic and Noetic Action', in *Theosophical Articles by H.P.Blavatsky*, II, p.9 + 13. Uiteraard is daarmee over Manas niet alles gezegd. Manas vertegenwoordigt immers niet alleen het vermogen tot zelfbewustzijn, maar ook het vermogen tot denken, voelen en willen. We spreken dan over Manas als *Mind*. Men kan zich voorstellen dat gedachten, gevoelens en handelingen die voortspruiten uit een illusoir zelfbesef van een andere kwaliteit zijn dan gedachten, gevoelens en handelingen die voortkomen uit het Zelfbewustzijn van hoger Manas.

¹⁵ Vgl. H.P.Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel II, Eng.p.123 vn.

¹⁶ Vgl. H.P.Blavatsky, 'Modern idealism, worse than materialism', *Collected Writings*, VIII, p.96.

¹⁷ H.P.Blavatsky, *De Geheime Leer*, I, Eng.p.17.

¹⁸ De monade (Atma-Buddhi) is daarom steeds ook een triade (Atma-Buddhi-Manas) of een Ego; de vraag is alleen wanneer en op welk niveau dit Egoïsche vermogen actief wordt. Atma-Buddhi-Manas zijn drie aspecten van één ondeelbaar Bewustzijn, en geen drie van elkaar gescheiden beginselen die op een of andere wijze aan elkaar zouden moeten worden

Nu is dit Zelfbewustzijn trouwens nog niet het hoogste stadium van Zelfrealisatie, want daarvan lijkt pas sprake indien het gevoel van Zelf zich zo uitbreidt dat het volledig alles omvat wat eens als niet-zelf werd gezien. Het identiteitsgevoel verplaatst zich dan van louter 'Getuige zijn' naar het hele universum. Je ervaart dan alle dingen in het Zelf en het Zelf in alle dingen. Als dat zich in een mens voltrekt, spreekt men van Buddhistisch bewustzijn of eenheidsbewustzijn.¹⁹

Je ziet dat lager manas, hoger Manas en Buddhi verschillende uitdrukkingen zijn van Bewustzijn als zodanig (Atman).²⁰ Ook de *ervaring* een afgescheiden zelf te zijn vindt uiteindelijk plaats *in* Bewustzijn. Wat zou anders deze ervaring kunnen ervaren? Het is niet de afgescheiden entiteit die dit ervaart, want deze *is* zelf die ervaring. Een ervaring kan geen ervaring hebben. Een waarneming kan niet iets waarnemen. Alle ervaringen en waarnemingen worden steeds door en in Bewustzijn ervaren en waargenomen.

Kortom, we kunnen best de stelling verdedigen dat we als mens onbewust blijven zolang we niet eerst weten wie we werkelijk zijn, en wie we werkelijk zijn is blijkbaar ook een dynamisch begrip. Ons Zelfbesef kan zich zowel verkleinen als verruimen. Theosofie is in de wereld om ons te helpen wakker te worden uit die onbewustheid (avidya) en dat kan alleen maar door een zich steeds betere bewustwording van het Zelf, hetgeen een ander woord is voor Bewustzijn. Alles wat bestaat *is* Bewustzijn, *is* zuivere Kennendheid, maar zolang we ons dit niet realiseren, is het niet oprecht onszelf als zodanig te beschouwen.

Daar kan ik weinig tegenin brengen. Ik moet bekennen dat dit mijn kijk op het leven drastisch verandert, want we zijn zo gewend alles te benaderen vanuit een materialistisch perspectief. We zijn diep geconditioneerd om te geloven dat de wereld ons lichaam bevat, dat het lichaam de psyche (ons denken en voelen) bevat, en dat de psyche tenslotte een klein 'vonkje' Bewustzijn bevat. En omdat die geconditioneerdheid zo diep gaat, hebben we ook het gevoel dat het zo is, en op grond van dat gevoel handelen we, met alle gevolgen van dien.

Daarmee heb je de menselijke conditie mooi omschreven. Indien we nu echter even de tijd nemen, en gewoon kijken naar wat er werkelijk plaatsvindt, dan ervaren we vreemd genoeg nooit een lichaam in de wereld, een

geplakt. De werkelijke Mens (Atma-Buddhi-Manas) is een ondeelbare uitdrukking van het Geheel. Zie ook *Theosofisch Glossarium*, lemma 'Monade'; *De Geheime Leer*, Eng.p.570 en *De Sleutel tot de Theosofie*, p.92.

¹⁹ J. Garrigues, *Point out the Way, Questions and Answers at an informal Ocean class*, p.91.

²⁰ We willen de lezer er wel op wijzen dat de termen Manas, Buddhi en Atman hier in hun theosofische betekenis worden gebruikt, en niet zoals deze bijvoorbeeld in de advaita vedanta of de Bhagavad Gita worden gebruikt. Dezelfde woorden hebben in verschillende stelsels vaak een andere betekenis.

psyche in een lichaam of Bewustzijn in de psyche. Het is niet de wereld die lichaam, psyche en Bewustzijn bevat. Het is Bewustzijn dat psyche, lichaam en wereld bevat, op volstrekt gelijkwaardige basis. Psyche, lichaam en wereld verschijnen *in* Bewustzijn.²¹ Als dat werkelijk gezien wordt, door alle emotionele patronen en mentale misleidingen heen, is het zo voor de hand liggend, maar door onze conditionering ontzettend moeilijk te realiseren.

De overtuiging dat de wereld het lichaam bevat, dat het lichaam de psyche bevat, en dat de psyche Bewustzijn bevat, roept een reeks gedachten, gevoelens en handelingen op die allemaal op die overtuiging zijn gebaseerd. Die overtuiging is in feite het product van lager manas. Als eenmaal helder wordt *gezien* dat het Bewustzijn is dat psyche, lichaam en wereld bevat, komen die 'persoonlijke' gedachten, gevoelens en handelingen langzaam tot stilstand en ontstaan er gedachten, gevoelens en handelingen die allemaal op dat nieuwe inzicht zijn gebaseerd. Dit helder zien is hoger Manas.

Nu voor mij duidelijk is geworden wat Bewustzijn is, kunnen we misschien terugkeren naar de vraag waarom we de monade niet als een afzonderlijke entiteit mogen voorstellen.

Wel, het is niet echt verkeerd je dat zo voor te stellen, zolang we maar begrijpen dat het om een voorstelling gaat die door een betere kan worden vervangen. Zelfs de derde grondstelling van *De Geheime Leer* spreekt over de monade als 'een vonk' die door alle rijken gaat om uiteindelijk Zelfbewust te worden. Wat over de monade wordt onderwezen, zijn slechts benaderingen die tot doel hebben onze intuïtie wakker te maken. Laten we proberen iets over de monade te zeggen dat wellicht dichterbij de waarheid staat dan het beeld van een entiteit die zich door de natuurrijken voortsleept.

Ik ben benieuwd, want er blijft nu al zo weinig over van mijn wereldbeeld. Ik word er bijna duizelig van.

Laat Shiva de vernietiger maar even zijn werk doen. Wie weet wat er uit de puinhopen van langgekoesterde overtuigingen tevoorschijn kan komen.

We begrijpen nu waarom ieder wezen een centrum van Bewustzijn *is*, en niet slechts een stoffelijk verschijnsel. Als je hier nu goed over nadenkt, kom je onvermijdelijk tot de volgende conclusie: het 'wezen' van een wezen, of het nu gaat om (wat wij ervaren als) een atoom, een boom, een olifant of een zonnestelsel, is steeds subjectief. Het is steeds voor zichzelf een Subject. Wat ik objectief van een wezen waarneem is slechts het resultaat van de inwerking van dat wezen op mijn Bewustzijn. En wat dat wezen van mij waarneemt, is slechts de inwerking van mijn wezen op zijn Bewustzijn. In werkelijkheid zijn we niets meer of minder dan metafysische punten van Bewustzijn die

²¹ R. Spira, *De helderheid der dingen*, Amsterdam, Samsara, 2011, p.243.

voortdurend op elkaar inwerken. Die punten zijn volstrekt subjectief en zijn metafysisch gesproken eigenlijk alleen maar 'objectief' te noemen vanuit het perspectief van hun oorzaakloze Oorzaak, het Absolute Bewustzijn.²²

Kortom, de noumenale Werkelijkheid is per definitie niet-materieel, tijdloos en vormloos en bestaat alleen maar uit monaden die in elkaar en voor elkaar, in hun Bewustzijn, verschillende 'werelden' tot stand brengen. Daarom wordt dan ook gezegd dat monaden representatieve wezens zijn: iedere monade weerspiegelt iedere andere. Iedere monade is binnen haar eigen sfeer een levende spiegel van het Heelal.²³ Het Heelal *in toto* is daarom een grenzeloos geheel van monaden in monaden in monaden in monaden en zo tot in het oneindige. Alle monaden bevinden zich *in elkaar* en niet naast of tegenover elkaar, en zelfs '*in elkaar*' is al misleidend want het suggereert nog steeds een ruimtelijke positionering die er in de wereld van het Werkelijke niet is. Iedere monade ervaart dus het hele universum op zijn eigen individuele manier. In het mahayana-boeddhisme wordt het universum daarom wel vergeleken met een reusachtig web van juwelen, waarbij de weerkaatsing van één juweel vervat is in alle juwelen, en de weerkaatsing van alle juwelen vervat is in elk afzonderlijk.

Dit is ongelooflijk. Want dit betekent dat iedere monade zowel individueel als universeel moet zijn: iedere monade is één van de vele individuele ervaringen van hetzelfde oneindige Geheel.

Inderdaad. Individueel betekent on-verdeeld. Individualiteit is de unieke uitdrukking van het onverdeelde Geheel. Het oneindige Bewustzijn, juist omdat het onbeperkt is, ervaart zichzelf noodzakelijkerwijs op een oneindig aantal manieren en iedere 'manier' is een monade. Iedere monade vertegenwoordigt een wijze waarop het Geheel zichzelf ervaart. Misschien ken je de passage in *De Stem van de Stilte* waarin ultieme Bevrijding niet slechts wordt omschreven als de druppel die één wordt met de oceaan, maar ook als de oceaan die één wordt met de druppel. Dat drukt dezelfde waarheid uit. En dat is de reden waarom je volgens *De Geheime Leer* nooit kunt zeggen dat de monade een afzonderlijke entiteit is. Een monade is veel beter te begrijpen als een welbepaalde *modus van en in* het oneindige Bewustzijn; het is niet iets 'objectief', in de zin van een specifieke vorm of een bepaald volume, want dat zijn allemaal verschijnselen die door de monade, door Bewustzijn worden ervaren.

Een monade is weliswaar individueel of ondeelbaar, maar zij is nooit of te nimmer een afgescheiden entiteit, want zij ontbeert iedere vorm van objectiviteit. Maar natuurlijk kan zij zichzelf wel als een objectieve entiteit *ervaren*

²² Vgl. R. Leonard, *The Transcendental Philosophy of Franklin Merrell-Wolff*, Suny, 1999, pp.195-199 + p.230.

²³ Vgl. *De Geheime Leer*, I, Eng.pp.630-631 + deel II, Eng.pp.186-187.

en zichzelf in die ervaring zelfs (tijdelijk) verliezen: Bewustzijn kan zichzelf uitsluitend met één bepaalde fysieke of psych mentale vorm identificeren, waardoor ze al haar andere ervaringen (de waarneming van onze boom bijvoorbeeld) naar buiten toe projecteert en deze de 'wereld buiten haar' noemt. Maar er is natuurlijk nooit een wereld buiten haar, als daarmee bedoeld wordt buiten Bewustzijn. En dat is waar voor iedere monade, want iedere monade vertegenwoordigt slechts een bepaalde zijnswijze van het Absolute Bewustzijn waarin alles plaatsvindt. De monade *is* dus nimmer een afzonderlijke entiteit, want de *ervaring* een afzonderlijke entiteit te zijn is wat het is: een ervaring van Datgene wat aan iedere ervaring voorafgaat en in iedere ervaring essentieel is, namelijk Bewustzijn.

Wanneer we derhalve spreken over de 'vele' monaden die ons universum samenstellen, dan mogen we ons dat niet 'stoffelijk' voorstellen, alsof het hier zou gaan om een zak vol knikkers. En dat is best moeilijk, want het begrip 'veelheid' vullen we bijna automatisch *kwantitatief* in, terwijl het *kwalitatief* moet worden begrepen. Er zijn niet veel monaden, in de zin van een hoeveelheid die je zou kunnen meten of wegen. Er zijn slechts 'veel' monaden in de zin dat het Ene Bewustzijn per definitie een oneindig aantal *kwalitatief verschillende* 'standpunten' of posities ten aanzien van zichzelf inneemt. De relatie tussen het Ene en het Vele -of het mysterie van differentiatie- is niet een kwestie van kwantiteit, maar moet worden begrepen als de wijze waarop het Ene zich aan zichzelf op een oneindig aantal manieren laat kennen, en iedere manier, ieder perspectief dat het Ene ten aanzien van zichzelf kan innemen -en zelfs *moet* innemen want anders zou Het niet Oneindig zijn- *is* een wezen, *is* een monade, *is* een (stand)punt van waaruit het Ene Zelf bewust werkzaam is. Of nog simpeler gezegd: De enige manier waarop het oneindige Bewustzijn zich kan uitdrukken is als een oneindig aantal Bewustzijnen, hetgeen even zoveel perspectieven zijn van waaruit het Ene Bewustzijn zichzelf *is*. Immers: indien het Oneindige zichzelf niet op een oneindig aantal manieren zou uitdrukken en ervaren, zou het niet langer oneindig, maar juist beperkt zijn. In de woorden van Krishna: "Met slechts een deel van Mijzelf schep ik dit hele Heelal, en toch blijf Ik ervan gescheiden."²⁴

Zo had ik het nog nooit begrepen, en ik moet zeggen dat dit consequent volgehouden Bewustzijnspectief heel wat verduidelijkt, want we zijn inderdaad geneigd om deze metafysische zaken te verstoffelijken of te objectiveren.

En dat mogen we nu juist niet doen. Je kunt bijvoorbeeld niet zeggen dat de ene monade groter of kleiner is dan de andere. Monaden verschillen niet kwantitatief, maar *kwalitatief* van elkaar, dat wil zeggen: in de reikwijdte en

²⁴ *De Bhagavad Gita* X, 42. Zie hoe dit helder wordt uitgelegd in W.Q.Judge en R. Crosbie, *Toelichtingen op de Bhagavad Gita*, pp.33-35.

de kwaliteit van hun ervaring.²⁵ Eén van de vele ervaringen die monaden in hun Bewustzijn kunnen meemaken, is bijvoorbeeld de ervaring van stofelijkheid, de ervaring van dit fysieke gebied. Een andere ervaring is die van het astrale gebied, of van hogere, meer spirituele gebieden. Wat we moeten begrijpen is dat monaden zich niet zozeer in bepaalde gebieden bevinden, maar dat het dichter bij de waarheid is te zeggen dat gebieden zich in het Bewustzijn van monaden bevinden.

Ruimtelijk gezien en in termen van tijd zijn alle monaden aanwezig op dezelfde plaatsloze plaats en in hetzelfde tijdloze moment, want ruimte en tijd zijn ervaringen van Bewustzijn die volstrekt relatief zijn. Daar kun je niet omheen. Alle monaden zijn derhalve geworteld in dezelfde ruimteloosheid en tijdloosheid: *ze zijn allemaal hier en nu*, en kunnen nooit ergens anders zijn. Maar in dit hier en nu ervaren alle monaden hun eigen tijd-ruimtelijke wereld van verschijnselen. Indien nu de kwaliteit van het monadische bewustzijn wijzigt dient er zich onvermijdelijk ook een andere wereld aan. Dat noemen we werkelijke evolutie.

Zodra we begrijpen dat monaden immaterieel, tijdloos en vormloos zijn, kunnen we pas echt begrijpen hoe misleidend het is ons de monade voor te stellen als een afzonderlijke entiteit die doorheen de verschillende natuurrijken gaat. Dat is een stoffelijke voorstelling van zaken en objectiveert nu juist datgene wat nooit een object kan zijn: Bewustzijn. In plaats van te beweren dat de monade doorheen de natuurrijken gaat, is het wellicht beter te zeggen dat de natuurrijken verschillende ervaringen vertegenwoordigen die in de monade plaatsvinden. Het zijn die ervaringen -bijvoorbeeld de ervaring een boom, een mier of een vogel te zijn- die doorheen het Bewustzijn van de monade gaan, en die op een gegeven moment ook weer verdwijnen, terwijl de monade zelf nergens naartoe gaat; zij blijft altijd aan zichzelf gelijk. De monade beweegt zich niet in ruimte of tijd; ruimte en tijd zijn nu net 'bewegingen' die zich voordoen in de ruimteloze en tijdloze Aanwezigheid van de monade.

Ik geloof dat ik het begrijp, maar zou je het misschien toch nog kunnen verduidelijken door dit idee op onszelf toe te passen?

Het volgende is misschien een goede analogie. Stel je voor dat je door de dag heen allerlei lichamelijke en psychologische ervaringen meemaakt: in de ochtend heb je veel energie en voel je je blij en opgewekt, rond de middag krijg je ineens honger, of word je boos op een collega, en in de namiddag wil je een dutje doen. Wat gebeurt er nu in werkelijkheid? Is het zo dat Bewustzijn als een 'afzonderlijke entiteit' door die verschillende ervaringen heen gaat, en zo van de ene ervaring naar de andere beweegt? Is dat wat er werkelijk gebeurt? Of is dat slechts een conceptuele, maar verkeerde interpretatie (in

²⁵ *De Geheime Leer*, I, Eng.p.630-631.

ons verstand en gevoel) van wat er werkelijk gebeurt? Is het niet veeleer zo dat een aantal wisselende ervaringen -blijheid, honger, boosheid, moeheid- doorheen Bewustzijn gaan, dat die ervaringen door JOU heen gaan, in plaats van dat JIJ door die ervaringen heen gaat? Is dat niet veel dichterbij wat er in Werkelijkheid plaatsvindt? Zo kunnen we ook beter begrijpen waarom het inderdaad misleidend is ons de monade voor te stellen als een afzonderlijke entiteit die zich langzaam door de lagere rijken voortsleept. Alles vindt plaats binnen Bewustzijn, inclusief de ervaring een afzonderlijke entiteit te zijn. Hoe zou het ooit anders kunnen zijn?

De Grondslagen van Ritualisme in Kerk en Vrijmetselarij

[Dit artikel is een vertaling van deel III en IV van 'The Roots of Ritualism in Church and Masonry' van H.P.Blavatsky, oorspronkelijk gepubliceerd in *Lucifer*, maart en mei 1889 (*Theosophical Articles by H.P.Blavatsky*, III, Los Angeles, The Theosophy Co., 1981, pp.211-217).]

III

HET IS EEN KWESTIE van Geschiedenis – hoe onbetrouwbaar deze Hook mag zijn – want een aantal door antieke schrijvers bewaarde feiten ondersteunen dit, dat het Ritualisme van Kerk en Vrijmetselarij uit dezelfde bron is voortgekomen en zich naast elkaar heeft ontwikkeld. Maar daar de Maçonnerie, zelfs met haar dwalingen en latere innovaties, veel dichter bij de waarheid zat dan de Kerk, begon deze laatste haar al heel snel te vervolgen. In haar oorsprong was de Maçonnerie eenvoudig archaisch Gnosticisme of vroeg Esoterisch Christendom; Kerkelijk Ritualisme was en *is exoterisch heidendom* en niets anders, maar wij zeggen *omgevormd*, en niet *hervormd*. Lees de werken van Ragon, een Vrijmetselaar die meer vergat dan de meeste hedendaagse Vrijmetselaars weten. Bestudeer, terwijl je hen nauwkeurig vergeelijkt, de terloopse maar talrijke beweringen die zijn gedaan door Griekse en Latijnse schrijvers, waarvan velen Ingewijden waren, zeer geleerde Neofieten en deelnemers aan de Mystериën. Lees tenslotte de uitvoerige en venijnige belastingen van de Kerkvaders tegen de Gnostici, de Mystериën en hun Ingewijden en je zult mogelijk eindigen met de waarheid te ontrafelen. Het gaat om een paar filosofen die, gedreven door de politieke gebeurtenissen van hun tijd, en opgespoord en vervolgd door de fanatieke bisschoppen van de vroege Christenheid – die noch vastgesteld ritueel, noch dogma's, noch kerk bezaten – het zijn deze Heidenen die de kerk hebben gesticht. Zij zijn het die, terwijl ze op zeer vernuftige wijze de waarheden van de Wijsheid-Religie verbonden met de exoterische verzinsels die de onwetende massa zo dierbaar waren, de eerste grondslagen legden van het ritualisme der kerken en de Loges van de moderne Vrijmetselarij. Het laatstgenoemde feit werd aangetoond door Ragon in zijn *ANTE-OMNIAE* over de moderne liturgie vergeleken met oude Mystериën en die de rituelen liet zien zoals ze in gebruik waren bij de vroege vrijmetselaars; het eerstgenoemde kan wellicht worden ontdekt door op dezelfde wijze de kerkelijke priestergewaden, de gewijde vaten en de feesten van de Rooms-Katholieke en andere kerken met die van de Heidense volken te vergelijken. Maar de Kerken en de Vrijmetselarij zijn sinds de dagen dat ze beide één waren ver van elkaar afgedwaald. Als wordt gevraagd hoe een profaan iemand dit kan weten, komt als antwoord:

oude en moderne Vrijmetselarij zijn een verplichte studie voor elke Oosterse Occultist.

Ondanks haar parafernalia en moderne innovaties (vooral de daarin vervatte Bijbelse geest) doet de Maçonnerie het goed op zowel het morele als het fysieke gebied — tenminste dat deed ze amper tien jaar geleden.¹ Het was een ware *ecclesia* in de zin van broederlijke eenheid en wederzijdse hulp, de enige *religie* in de wereld, indien wij de term beschouwen als afgeleid van het woord *religare*, met elkaar ‘verbinden’, daar het alle mensen die ertoe behoorden tot ‘broeders’ maakte ongeacht *ras* en *geloof*. Of ze met de reusachtige rijkdommen waarover ze beschikt niet veel meer kon doen dan ze nu doet, gaat ons niet aan. Wij zien geen duidelijk, flagrant kwaad voortkomen uit deze instelling en er is nog nooit iemand gevonden, behalve de Roomse Kerk, die heeft kunnen aantonen dat ze enige schade berokkende. Kan het *Kerkelijk* Christendom hetzelfde zeggen? Laat de gewijde en de profane geschiedenis die vraag beantwoorden. Om te beginnen heeft de Kerk het gehele mensdom verdeeld in Kaïns en Abels, ze heeft miljoenen afgeslacht in de naam van haar God — de Heer der *Heerscharen*, waarlijk de meedogenloze Jehovah Sabaoth — en in plaats van de beschaving een impuls te geven, waarop haar volgelingen zich bij voorkeur beroemen, heeft ze die gedurende de lange, lusteloze middeleeuwen vertraagd. Pas onder de aanhoudende aanvallen van de wetenschap en door de opstand van mensen die trachtten zichzelf vrij te maken, begon ze terrein te verliezen en kon ze verlichting niet langer tegenhouden. Maar heeft ze dan toch niet, zoals wordt beweerd, de “barbaarse geest van het heidendom” verzacht? Wij zeggen zeer nadrukkelijk, neen! Het is het overdreven Kerkendom met haar *odium theologicum* die, aangezien ze de vooruitgang van de mensheid niet langer kon tegenhouden, haar dodelijke geest van onverdraagzaamheid, haar meedogenloze zelfzucht, inhaligheid en wreedheid in de moderne beschaving invoerde onder het masker van zalvende woorden en zachtmoedig Christendom. Wanneer waren de Heidense Caesars bloeddorstiger en onverschilliger wreed dan de moderne potentaten en hun legers zijn? Wanneer verhongerden de miljoenen uit de arbeidersklasse zoals nu? Wanneer heeft de mensheid meer tranen vergoten en meer geleden dan in deze tijd?

Ja, er was een tijd dat Kerk en Vrijmetselarij één waren. Dat waren eeuwen van intense morele reactie, een overgangperiode van denken die zwaar moedig was als een nachtmerrie, een tijdperk van hevige twist. Toen het scheppen van nieuwe idealen leidde tot het schijnbaar neerhalen van de oude tempels en de vernietiging van oude afgodsbeelden, eindigde dit dus

¹ Sedert de oorsprong van de Vrijmetselarij is de scheuring tussen de Engelse en Amerikaanse Vrijmetselaars en het Franse ‘Groot Oosten’ van de ‘Zonen der Weduwe’ de eerste die ooit heeft plaatsgevonden. Er bestaat een grote kans dat van deze twee afdelingen een Maçonnieke Protestantse en Rooms-Katholieke kerk wordt gemaakt, wat betreft ritueel en broederlijke liefde althans!

in werkelijkheid met de heropbouw van die heiligdommen uit de oude materialen en de oprichting van dezelfde beelden, onder nieuwe namen. Het was een algehele herschikking en witwassering — maar slechts een zeer oppervlakkige. De geschiedenis zal ons nimmer kunnen meedelen — maar de overlevering en oordeelkundig onderzoek doen dit wel — hoeveel semi-Hiërofant en zelfs hoge Ingewijden tot afvalligheid werden gedwongen teneinde de overleving te verzekeren van de geheimen der Inwijding. Aan Praetextatus, vice-consul te Achaia, wordt de opmerking toegeschreven die hij maakte in de 4de eeuw van onze jaartelling dat “de Grieken beroven van hun heilige mysteriën, die de gehele mensheid bijeenhouden, gelijk stond met hen van hun leven te beroven”. Misschien hebben de Ingewijden dit als een hint opgevat en daarmee in overeenstemming gehandeld toen ze zich *nolens volens* aansloten bij de volgelingen van het nieuwe geloof, dat toen allesoverheersend werd. Enkele gehelleniseerde Joodse Gnostici deden hetzelfde en zo werd meer dan één ‘Clemens Alexandrinus’ — naar het zich liet aanzien een bekeerling, maar in zijn hart een vurig Neo-Platonist en nog dezelfde filosofische *heiden* — de leermeester van onwetende Christelijke Bisschoppen. Kortom, de bekeerling-tegen-wil-en-dank vermengde de twee uiterlijke mythologieën, de oude en de nieuwe, en terwijl hij dit mengsel onder de grote massa verspreidde, hield hij de heilige waarheden voor zich.

Wat voor soort Christenen zij vormden, kan worden afgeleid uit het voorbeeld van Synesius, de Neo-Platonist. Welke geleerde is onkundig van het feit, of zou zich veroorloven te ontkennen, dat deze geliefde en toegewijde leerling van Hypatia — de maagd-filosoof, martelares en slachtoffer van de verfoeilijke Cyrillus van Alexandrië — zelfs niet eens gedoopt was toen hem door de bisschoppen van Egypte voor het eerst de Episcopale Zetel der Ptolemeeën werd aangeboden? En elke student is zich ervan bewust dat, toen hij eindelijk gedoopt was nadat hij de aangeboden functie had geaccepteerd, dit zo *weinig voor hem betekende* dat hij zijn instemming pas werkelijk ondertekende nadat aan zijn voorwaarden werd voldaan en zijn toekomstige privileges werden gegarandeerd. Wat de belangrijkste bepaling daarin was, is merkwaardig. Het hield een absolute voorwaarde in dat hem werd toegestaan zich te onthouden van het belijden van de (Christelijke) leringen, waarin hij, de nieuwe Bisschop, niet geloofde. Dus, hoewel hij gedoopt was en gewijd in de graden van het diakenambt, priesterschap en het episcopaat, scheidde hij zich toch nimmer van zijn vrouw, gaf zijn Platoonse filosofie niet op, noch zelfs zijn sport [jagen], die voor iedere andere bisschop zo streng verboden was. Dit gebeurde nog tot in de 5de eeuw.

Dergelijke transacties tussen ingewijde filosofen en onwetende priesters van het hervormd Judaïsme vonden in die dagen veelvuldig plaats. Eerstgenoemden trachtten hun ‘mysteriegeloften’ en hun persoonlijke waardigheid te redden en daartoe moesten ze hun toevlucht nemen tot een zeer betreurenswaardig compromis met eerzucht, onwetendheid en het opkomend

volksfanatisme. Zij geloofden in Goddelijke Eenheid, het ENE of *Solus*, dat onvoorwaardelijk en onkenbaar is, en toch stemden ze erin toe om in het openbaar hulde te bewijzen en eerbied te betonen aan *Sol*, de zon, die zich beweegt tussen zijn twaalf apostelen, de twaalf tekens van de Dierenriem, *alias* de 12 Zonen van Jacob. Het gepeupel dat onkundig bleef van de eerstgenoemde, aanbad deze laatsten en via hen daarmee ook hun vanouds vereerde goden. Het overbrengen van die aanbidding van de zonne-, maan- en andere kosmische godheden op de Tronen, Aartsengelen, Heerschappijen en Heiligen, was niet zo moeilijk, vooral omdat genoemde siderische hoogwaardigheidsbekleders in de nieuwe Christelijke Canon werden opgenomen met hun bijna onveranderde oude namen. Dus, terwijl gedurende de mis de 'Grote Uitverkorene' fluisterend zijn absolute afhankelijkheid beleed aan de Allerhoogste Universele Eenheid van de 'Onbegrijpelijke Ambachtsman' en op plechtige en luide toon het 'Heilige Woord' herhaalde (dat nu is vervangen door het Maçonnieke 'Woord met gedempte Stem'), ging zijn assistent voort met het zingen van de litanie der namen van die lagere siderische wezens die men door de massa liet aanbidden. De profane catechumeen, die slechts enkele maanden of weken daarvoor zijn gebeden had opgezegd voor de Stier Apis en de heilige Hondskopaap, de heilige Ibis, en Osiris met de havikskop, moet inderdaad de adelaar² van de heilige Johannes en de goddelijke Duif — de getuige van de Doop terwijl ze boven het Lam Gods

² Het is een dwaling te zeggen dat Johannes de Evangelist pas na de XVI^{de} eeuw de patroonheilige werd van de Vrijmetselarij en hierin schuilt een dubbele misvatting. Tussen de 'Goddelijke' Johannes, de 'Ziener' en schrijver van de *Openbaring*, en Johannes de Evangelist die nu in gezelschap van de adelaar wordt voorgesteld, bestaat een groot onderscheid, daar de laatstgenoemde Johannes een schepping is van Irenaeus, evenals het vierde Evangelie. Beide waren het gevolg van een geschil van de Bisschop van Lyon met de Gnostici en niemand zal ooit zeggen wat de ware naam was van de schrijver van het meest verheven der Evangelien. Maar wat wij wel weten is dat de adelaar het rechtmatige eigendom uitmaakt van Johannes, de auteur van de *Apocalyps*, die oorspronkelijk eeuwen voor Christus was geschreven en slechts *werd herschreven*, voordat zij in de kerk gastvrijheid kon ontvangen. Deze Johannes, of Oannes, was vanaf de aanvang der tijden de geaccepteerde patroon van al de Egyptische en Griekse Gnostici (die de eerste Bouwers of Metselaars waren van de 'tempel van Salomo', evenals eerder van de Piramiden). De *Adelaar* was zijn attriboot; het meest archaische van alle symbolen, en is de Egyptische *Ah*, de vogel van Zeus, en bij alle oude volken aan de zon gewijd. Zelfs de Joden namen het onder de Ingewijde Kabbalisten aan als "het symbool van de Sefhira Tiph-e-reth, de geestelijke Æther of lucht", zegt Myer's *Qabalah*. Bij de Druïden was de adelaar het symbool van de Allerhoogste Godheid, en hij maakt ook deel uit van het cherubijns symbool. Nadat hij door de voorchristelijke Gnostici werd aangenomen, kon hij worden gezien aan de voet van de *Tau* in Egypte, voordat hij in de Rozekruizers-graad aan de voet van het Christelijk kruis werd geplaatst. Daar hij vóór alles de vogel is van de zon, wordt de Adelaar noodzakelijkerwijs in verband gebracht met elke zonnegod, en is hij het symbool van elke ziener die een onderzoek instelt naar het astrale licht en daarin, even gemakkelijk als de Adelaar naar de zon kijkt, de schaduwen ziet van het Verleden, het Heden en de Toekomst.

zweefde — de natuurlijkste ontwikkeling en voortzetting hebben toegeschenen van zijn eigen nationale en heilige dierenwereld die men hem van kinds af aan had leren aanbidden.

IV

Aldus kan worden aangetoond dat de moderne Vrijmetselarij en het ritualisme van de Kerk rechtstreeks afstammen van Ingewijde Gnostici, Neoplatonisten en afvallige Hiërofantien van de Heidense Mysteriën, waarvan ze de geheimen hebben verloren, maar die evenwel toch bewaard zijn door degenen die geen compromis wilden sluiten. Al zijn zowel de Kerk als de Maçons bereid de geschiedenis van hun ware oorsprong te vergeten, de Theosofen zijn dat niet. Zij herhalen: de Vrijmetselarij en de drie grote Christelijke godsdiensten zijn alle geërfde goederen. De ‘ceremonieën en wachtwoorden’ van eerstgenoemde, en de gebeden, dogma’s en rituelen van laatstgenoemde zijn geparodieerde kopieën van zuiver Heidendom (al even ijverig door de Joden geleend en gekopieerd) en van Neoplatoonse Theosofie. En tevens: dat de ‘wachtwoorden’, die zelfs nu nog door Bijbelse Vrijmetselaars worden gebruikt en gerelateerd zijn aan de ‘stam van Juda’, ‘Tubal-Cain’ en andere zodiakale hoogwaardigheidsbekleders uit het Oude Testament, de Joodse *aliansen* zijn van de antieke goden van het heidens gepeupel, niet van de goden der Hiërogrammatisten³, de vertolkers van de *ware* mysteriën. Wat nu volgt is daarvan een duidelijk bewijs. De brave Maçonnieke broeders kunnen toch niet ontkennen dat zij in naam althans *Solicoles* zijn, aanbidders van de zon aan de hemel, waarin de erudiete Ragon zo’n prachtig symbool zag van de G.A.V.H.U. [De Grote Architect van het Universum], wat het zeker is. Hij had alleen de moeilijkheid te bewijzen — en dat kan niemand — dat genoemde G.A.V.H.U. eigenlijk niet de *Sol* was van het onbeduidende klaargestoomde exoterisme van de *Pro-fanes*, maar veeleer de *Solus* van de Hoge *Epoptai*. Want het geheim van de vuren van SOLUS waarvan de geest uitstraalt in de ‘Stralende Ster’, is een Hermetisch geheim, dat voor een Vrijmetselaar, tenzij hij *ware* theosofie bestudeert, voor altijd verloren is; hij begrijpt de kleine indiscreties van Tshuddi nu zelfs niet meer. Tot op de dag van vandaag houden Vrijmetselaars en Christenen de Sabbat heilig en noemen die de dag ‘des Heren’; en toch weten zij zo goed als ieder ander dat de *Sunday* van het Protestante Engeland en de *Sonntag* van Duitsland, de Zonne-dag betekent of de *dag van de Zon*, zoals dat tweeduizend jaar geleden de betekenis was.

En gij eerwaarde en brave vaders, priesters, predikanten en bisschoppen, gij die de Theosofie zo milddadig ‘afgoderij’ noemt en haar aanhangers

³ De antieke schrijvers van heilige tekens en geschriften, in het bijzonder van hiëroglyphen [NvdR]

openlijk en heimelijk tot de eeuwige verdoemenis veroordeelt, kunt gij u beroemen op één enkele ritus, gewaad, of gewijd vat in kerk of tempel, dat niet uit het heidendom tot u is gekomen? Nee, dit te beweren zou te gevaarlijk zijn, niet alleen ten overstaan van de geschiedenis maar ook met het oog op de belijdenissen der zonden van uw eigen priesterambt.

Laten wij even recapituleren, al was het alleen maar om onze beweringen te rechtvaardigen.

“De Romeinse offerpriesters moesten biechten voordat zij offerden,” schrijft du Choul. De priesters van Jupiter zetten een grote vierkante zwarte kap op (zie de moderne Armeense en Griekse priesters), de hoofdtooi van de *Flaminen*. De zwarte *soutane* van de Rooms-Katholieke priester is de zwarte *hiërocoraces*, het ruime gewaad van de priesters van Mithras, zo genoemd omdat het *raven-zwart* van kleur was (raaf = *corax*). De Koning-Priester van Babylon droeg een gouden zegelring en pantoffels die door de overwonnen vorsten werden gekust, een witte mantel, en een gouden tiara waaraan twee banden hingen. De pausen hebben de zegelring en de pantoffels voor hetzelfde doel, een wit satijnen mantel met een rand van gouden sterren, een tiara waaraan twee met juwelen bezette banden hangen, enz., enz. De witlinnen *albe* (*alba vestis*) is het gewaad van de priesters van Isis; het bovenste gedeelte van het hoofd van de priesters van Anubis werd geschoren (*Juvenalis*), vandaar de tonsuur; de *kazuifel* van de Christelijke ‘Vader’ is een nabootsing van het opperkleed van de Fenicische offerpriesters, een gewaad dat *calasiris* werd genoemd, aan de hals vastgebonden en neerhangend tot op hun *hielen*. De *stola* komt bij onze priesters terecht via het vrouwelijk gewaad dat werd gedragen door de *Galli*, de mannelijke — *Nautches* van de tempel van wie het ambt dat van de Joodse *Kadashim* was (zie II Koningen 23. 7, waar het juiste woord te vinden is), hun *gordel der reinheid* (?) via de *ephod* van de Joden en het koord van *Isiac*; de priesters van Isis hadden de gelofte van kuisheid afgelegd. (Zie voor meer bijzonderheden Ragon).

De oude Heidenen gebruikten *wijwater* of reinigingsriten om hun steden, akkers, tempels en mensen te zuiveren, precies zoals dat nu wordt gedaan in Rooms-Katholieke landen. Wijwaterbakken stonden bij de deur van elke tempel, gevuld met reinigingswater, *favises* en *aquiminaria* genoemd. Voordat het offeren begon doopte de hogepriester of de *curion* (vandaar het Franse *curé*) een lauriertak in het reinigingswater en besprenkelde daarmee de verzamelde vrome gemeente; en hetgeen toen *lustrica* en *aspergilium* werd genoemd, draagt nu de naam van wijwaterkwast (of in het Frans *goupillon*). Dit laatste was bij de priesters van Mithras het symbool van de Universele *lingam*. Gedurende de Mysteriën werd die in reinigende melk gedoopt en de gelovigen werden ermee besprenkeld. Het was de symbolische voorstelling van de Universele vruchtbaarheid, vandaar het gebruik

van wijwater in het Christendom, een ritus van fallische oorsprong. Meer zelfs: het idee dat eraan ten grondslag ligt is zuiver occult en behoort tot de ceremoniële magie. Reinigingsriten werden verricht door middel van vuur, zwavel, lucht en water. Om de aandacht van de hemelse goden te trekken nam men zijn toevlucht tot *rituele wassingen*; om de lagere goden te bezweren gebruikte men *besprenkelingen*.

De gewelfde plafonds van Griekse of Roomse kathedralen en kerken zijn vaak blauw geschilderd en bezaaid met gouden sterren om het gewelf van de hemel voor te stellen. Dit is nabootsing van de Egyptische tempels, waar zon- en sterreanbidding werd verricht. Dezelfde eerbied wordt eveneens in de Christelijke en Maçonnieke architectuur betoond aan het Oosten (of het Oostelijk Punt) zoals in de dagen van het Heidendom. Ragon beschreef dit uitgebreid in zijn boeken die nu zijn vernietigd. De *princeps porta*, de deur van de Wereld en van de 'Koning der Heerlijkheid' waarmee eerst de zon werd bedoeld en nu het menselijk symbool daarvan, de Christus, is de deur van het Oosten en is in elke kerk en in elke tempel⁴ naar het Oosten gekeerd. Het is door deze 'deur des Levens' — het heilig pad waarlangs zich de dagelijkse binnenkomst van de lichtbrenger in het *langwerpige vierkant*⁵ van de aarde of de Tabernakel van de Zon elke ochtend voltrekt — dat het 'pasegeboren' kind wordt binnengelaten en naar de doopvont gedragen; en het is aan de linkerzijde van dit bouwwerk (het duistere Noorden waarheen de 'leerlingen' beginnen te lopen en waar de kandidaten hun *beproeving door het water* ondergingen) dat nu de doopvonten en in vroeger tijden de bekkens (*piscinas*) met reinigingswater werden geplaatst in de oude kerken, die Heidense tempels waren geweest. De altaren van de heidense Lutetia werden verborgen, en later teruggevonden onder het koor van de *Notre-Dame* te Parijs, terwijl de oude wijwaterbekkens ervan tot op de dag van vandaag in genoemde kerk staan. Bijna elke grote oude kerk op het continent die dateert van vóór de middeleeuwen, was eens een heidense tempel in stand gehouden op grond van de orders die door de bisschoppen en pausen van Rome werden uitgevaardigd. Gregorius de Grote (Zie *Platine en sa Vie*) beveelt de monnik Augustinus, die zijn missionaris was in Engeland, op de volgende manier: "Vernietig de afgodsbeelden, maar nimmer de tempels! Besprenkel die met wijwater, plaats er relikwieën in en laat de volkeren de eredienst bijwonen op

⁴ Behalve misschien in de tempels en kapellen van dissidente Protestanten die om het even waar worden gebouwd en voor meer dan één doel worden gebruikt. In Amerika ken ik kapellen die worden verhuurd voor kermissen en shows en zelfs voor theatervoorstellingen; vandaag een kapel, een dag later verkocht om uit de schulden te geraken en ingericht als slijterij of bar. Ik spreek natuurlijk over kapellen en niet over kerken of kathedralen.

⁵ Een Maçonnieke term; een symbool van de ark van Noach en van het Verbond, van de Tempel van Salomo, van de Tabernakel en van het Kampement der Israëlieten, die allemaal in de vorm van langwerpige vierkanten werden gebouwd. [De tempels van] Mercurius en Apollo en ook de Kaaba, de grote tempel te Mekka, werden voorgesteld als langwerpige kubussen en vierkanten.

de plaatsen waar ze het gewoon zijn". Wij hoeven ons slechts tot de werken van kardinaal Baronius te wenden om in het XXXVI^{ste} jaar van zijn *Annalen* zijn bekentenis te ontdekken. Het was de Heilige Kerk, zo zegt hij, *veroorloofd om zich de riten en ceremonieën die door de Heidenen in hun afgodendienst werden gebruikt toe te eigenen, aangezien zij (de Kerk) die goedmaakte door haar heiliging!* In de *Antiquités Gaulises* (boek II, hoofdst. 19) van Fauchet lezen we dat de bisschoppen van Frankrijk *de heidense ceremonieën overnamen en gebruikten om volgelingen tot Christus te bekeren*. Dit gebeurde toen Gallië nog een heidens land was. Worden dezelfde riten en ceremonieën, die nu in het Christelijke Frankrijk en andere Rooms-Katholieke landen worden gebruikt, nog steeds voortgezet in dankbare herinnering aan de heidenen en hun goden?

H.P.Blavatsky

(wordt vervolgd)

Brieven van Robert Crosbie - In Het Begin

[Deze brieven over doel, werk en streven van de G.L.T. zijn oorspronkelijk verschenen in *The Friendly Philosopher* (Los Angeles, The Theosophy Company, 1945, pp.363-415).]

VII

BIJ ONS THEOSOFISCH WERK moeten we op onze hoede zijn, niet zozeer voor onze fouten, als wel voor onze *vermijdbare* fouten.

Het is verkeerd de indruk te wekken dat wie dan ook belangrijk is voor de Theosofie. Theosofie werd aan de wereld teruggegeven voor hen die naar licht zoeken, niet voor hen die tevreden zijn met de dingen zoals ze zijn, of met het leven zoals het is. Daarom is het niet de moeite waard te proberen speciale personen ervoor te interesseren. Juist de poging in die richting wordt een beletsel, doordat ze ofwel tegenstand ofwel verkeerde denkbeelden opwekt. Verstandiger is het zo veel mogelijk personen over Theosofie te laten horen, maar niemand speciaal uit te zoeken.

Het is het Karma van velen dat ze niet onmiddellijk mentale of fysieke deuren open laten staan; toch kunnen zelfs zij zijdelings worden bereikt door de pogingen van anderen, die innerlijke verwantschap met hen hebben, wat op hen krijgen en de juiste manier vinden. Wat we eerder zouden moeten doen, is de informatie te verstrekken dat de gelegenheid Theosofie te begrijpen en toe te passen weinigen onder Karma te beurt valt, niet omdat het aan iemand wordt onthouden maar omdat hun overheersende neigingen niet van die aard zijn dat ze het denken openstellen voor de beschouwing van nieuwe waarheden, of het hun mogelijk maken voordeel te trekken uit de verschaft manieren en middelen. Dat komt in vele gevallen voort uit veronachtzaming of misbruik van kansen in vroegere levens. Dit is voornamelijk waar in deze eeuw, nu zoveel van de oude Wijsheid weer beschikbaar wordt gesteld aan allen die *willen*. Allen krijgen deze kans, sommigen onder gunstiger omstandigheden dan anderen. Het is het toppunt van gebrek aan wijsheid de gelegenheid opnieuw voorbij te laten gaan en wel in het bijzonder in die gevallen waar het, zonder inspanning, bij hen wordt gebracht. In ons dagelijks leven komen we in contact met mensen zoals ze zijn. Dit stelt ons in staat om menselijke sympathie te betonen met hun levens, hun omstandigheden te begrijpen, zonder in één van beide verwickeld te raken en daarbij op niet nader te omschrijven wijze een indruk te geven van de ernstige kant van het leven en van de noodzaak van ware kennis, om de betekenis ervan te begrijpen.

Het is zowel wijs als nodig een goed begrip te hebben van de manieren en de middelen van de processen van omgaan met het denken van anderen, niet alleen vanuit het oogmerk 'goed' te doen of te zijn, maar opdat zij en wij de regels van Zielen-krijgskunst kunnen leren, de individuele en collectieve plichten van het geïncarneerde Ego, de 'krijger'. Wij zijn Karma, want we zijn de oorzaak van *alles* wat we doen. Ons probleem is dat we niet beseffen hoever de reikwijdte gaat van de oorzaken die we, ten goede of ten kwade, in beweging zetten. Vandaar de noodzaak om onze afstamming te kennen, geestelijk, intellectueel en lichamelijk. Onze erfelijkheid is van onszelf, de huidige gevolgen van oorzaken die we zelf in het verre verleden in gang hebben gezet.

Hoewel alles wat we kunnen zeggen slechts een herformulering is, wordt er soms door een woord of een toepassing een ander licht geworpen dat voor sommigen behulpzaam en nuttig kan zijn. De twee dingen die doeltreffendheid beletten zijn ons eigen onvermogen om een indruk, zo goed als maar mogelijk is, naar voren te brengen en het onvermogen van de toehoorder de betekenis van wat gezegd wordt naar waarde te schatten. De meesten kunnen met hun denken niet voorbij de persoon met zijn fouten en beperkingen kijken, voorbij de gever, naar de gaven zelf, met al wat dit inhoudt en verwachten daarom teveel van de persoonlijkheid in de zin dat deze niet ten volle belichaamt wat wordt doorgegeven.

Dit zal waar zijn voor de 'G.L.T.' alsook voor de werkers die haar bestaan vormen, want de koers van de 'G.L.T.' zal worden wat haar Aangeslotenen ervan maken, niet meer en niet minder. Haar "grondslag voor eenheid" wordt met opzet ongedefinieerd gelaten vanuit het exoterische, het persoonlijke gezichtspunt, om zodoende de ware en blijvende basis voor eenheid onder allen die zich Theosofen noemen meer op de voorgrond te stellen. Een centraal kantoor of registratiedienst zal dienen om een verslag bij te houden van alle Aangeslotenen en om informatie en hulp te ontvangen en te geven aan alle Loges en individuele zoekers die hoe dan ook geïnteresseerd zijn in de Theosofie en de Theosofische Beweging, ongeacht of ze bij ons Organisme zijn aangesloten of niet.

Deze middelen tot Theosofisch onderling contact zullen van groot belang zijn, maar alle mogelijke voorzichtigheid moet in acht worden genomen om die onpersoonlijk, onpartijdig, en vrij van bekeringsijver te houden en daarbij tegelijkertijd een betrouwbare bron van informatie te zijn omtrent zowel theosofische geschiedenis als theosofische wijsbegeerte. Dit moet zo worden uitgevoerd dat het nooit verwordt tot enige soort van controlerende macht. Dit kan worden ondervangen en men kan er steeds op bedacht zijn door voortdurende herhaling en toepassing van het beginsel van eenheid, dat iedere 'mentale controle' van welke aard dan ook strijdig is met de letter en de geest van onze Beginselverklaring en dat, hoewel Loges en enkelingen

informatie, advies en aanwijzingen kunnen en mogen vragen, zij op geen enkele wijze verplicht zijn zich daaraan te houden.

Zij die aan dit beginsel trouw zijn, zullen steeds verenigd blijven, zelfs als ze het er over eens zijn dat ze het oneens zijn, indien de oudere studenten dat standpunt innemen en zelf het voorbeeld geven. Nooit of te nimmer zouden welke van onze gedragslijnen en gebruiken dan ook mogen ontaarden in harde en snelle conclusies betreffende mensen, dingen of werkwijzen. Als we waarachtig en standvastig blijven wat ons doel, streven en lering betreft, zullen we zoveel hulp en advies verschaffen als in ons vermogen ligt aan allen die er mogelijk naar vragen en zullen alle noodzakelijke afspraken zich aanpassen. We hoeven alleen maar voortdurend de *oorspronkelijke lijnen*, die door H.P.B. en W.Q.J. naar voren zijn gebracht, in gedachten en in ons hart te houden, namelijk allereerst EENHEID, als een brandpunt voor geestelijke groei en wederzijdse kracht; STUDIE, zodat een kennis over de Beweging, haar streven, haar Leraren en haar Boodschap verkregen kan worden; WERK, aan onszelf in het licht van die studie en in de eerste en de laatste plaats voortdurend voor anderen.

Al wat ieder van ons geven kan, is Theosofie. We hebben die niet uitgevonden. Zij werd ons gegeven; we vormen een rij en geven haar door, zoals mensen bij branden plachten te doen als ze emmers water doorgaven. Mensen zijn dankbaar jegens degene die het 'water des levens' aan hen doorgeeft, maar 'de doorgever' weet waar die dankbaarheid thuishoort en zegt: "Dank niet mij; dank de Theosofie, zoals ikzelf doe". Zo helpt hij hen en helpt zichzelf om af te raken van het persoonlijke idee. De strijd tegen het 'persoonlijke idee' is een lange en geduchte strijd. Men moet ervoor waken dat het niet voor zichzelf opeist waar *het* geen recht op heeft. Wat anderen denken dat we zijn, dient voor hen als een les met een bedoeling, maar ons ideaal ligt voorbij al het persoonlijke en persoonlijkheden. Het doet er niet toe wat mensen van 'ons' denken, zolang ze maar komen en zonder omwegen Theosofie ontvangen. Er zouden in het belang van de Theosofie steeds meer mensen steeds dichterbij moeten komen — nieuwe eenheden in de groep van Werkers.

De Boodschappers hebben alles wat nodig is nagelaten — voor ons en voor anderen — in de vorm van aanwijzingen; het is aan ons en aan hen de juiste zaken toe te passen op het juiste ogenblik en op de juiste wijze. Sommigen zullen dit misschien ontmoedigend vinden; daarom zien velen uit naar 'orders en instructies' van de Meesters over wat gedaan moet worden. Dit zou niet tot iets goeds kunnen leiden, zelfs indien het mogelijk was, want hoe zouden we kunnen groeien in onderscheidingsvermogen, inzicht en kracht, als we in alles *gestuurd* werden? We zouden slechts automaten zijn en zouden nooit de juiste plaats innemen. Ongetwijfeld helpen Zij alle oprechte mensen door aanpassing eerder dan door sturing; daarom moeten

we hier niet naar uitzien maar voortgaan terwijl we ons beste theosofisch inzicht gebruiken in de vaste overtuiging dat, wanneer ons begrip over de aard van de taak goed is en ons motief zuiver, de juiste manier ons duidelijk zal worden. Dit zal dan de juiste soort leiding zijn, één die tot groei leidt. Ondertussen leven en leren we en moeten niet vergeten, dat Zij en wij in het heden aan het werk zijn voor de toekomst en voor hetzelfde grootse doel. De weg die we aan het afleggen zijn is 'hobbelig', omdat het Karma van ons ras dat soort weg heeft opgebouwd; er bestaat geen andere manier om hulp naar ons ras te krijgen dan door die weg naar best vermogen af te leggen.

De Meesters sturen niet. Zij passen aan. Er waren en er zijn degenen die in feite denken en zeggen: "De Meester zal alles doen". Zij zullen beslist verkeerd lopen doordat ze niet in overweging nemen wat de juiste zaak en de juiste manier is, doordat ze niet alle vermogens die ze hebben gebruiken om de juiste werkwijze en handelwijze te bepalen. Wij stellen ons vertrouwen op de Grote Loge en op de Wet, maar gebruiken de krachten die we hebben naar best vermogen: we weten dat, wat wij niet kunnen doen, dat Zij dat zullen doen als het nodig is. We moeten dit idee uitdragen om voor allen een betere gids te zijn. ❧

Robert Crosbie

Studies in De Geheime Leer (I)

(XVII) De Yoga van De Geheime Leer

[Dit artikel is een vertaling van hoofdstuk 17 van het boek *Studies in The Secret Doctrine (Book I, Second Series)* van B.P. Wadia (The Theosophy Company, Bombay, 1961, herdruk, in 1976). Deze *Studies* zijn oorspronkelijk verschenen in het tijdschrift *The Theosophical Movement*.]

HET MEEST TASTBARE EN DUS ZICHTBARE kenmerk van het universum is differentiatie. De zichtbare natuur is samengesteld uit vormen waarvan er geen twee precies hetzelfde zijn; deze zijn geëvolueerd vanuit de diepten van de onzichtbare want onlichamelijke natuur die is opgebouwd uit krachten; constructieve en destructieve. Het universum van krachten en dat van vormen zijn niet twee, maar één – vormen kunnen niet ontwikkeld of bewaard worden zonder krachten; noch kunnen krachten bestaan zonder opbouwende en zich ontvouwende vormen. De uiteenlopende krachten die onafgebroken bouwen, slechts om daarna te vernietigen en onophoudelijk doden, slechts om de ontelbare vormen te regenereren, bestaan. Deze krachten en hun kroost, de vormen, bestaan – op de een of andere plaats, op de een of andere manier. Datgene waarin en waardoor ze bestaan als verschijnselen is Bestaan Zelf, het Noumenon.

Ieder van ons is verschillend van elk ander menselijk wezen – lichamen, moreel, intellectueel. Toch bestaat er een grotere overeenkomst tussen individuele leden van het mensenrijk dan er bestaat tussen de verschillende organismen van het menselijk lichaam of tussen die van de morele aard of van het denkvermogen. Het menselijk lichaam van een primitief mens lijkt bijvoorbeeld meer op dat van een wetenschapper dan dat ons brein op ons hart lijkt of onze milt op onze longen. Er bestaat tussen onze zintuiglijke waarnemingen en onze redenerende vermogens een groter verschil, omdat het er een van aard is, dan tussen de zintuiglijke waarnemingen van een barbaar en een kunstenaar, die er een van graad is. Maar alle menselijke lichamen zijn samengesteld uit bepaalde materiële elementen, ze zijn alle opgebouwd uit cellen die op gelijkaardige wijze functioneren in het lichaam van een atleet als van een filosoof. De eigenschappen van vlees, bloed en zenuw zijn dezelfde, net als de eigenschappen van zuurstof, koolstof of ijzer dezelfde zijn, waar deze verschillende componenten ook worden gevonden. Het doel van de derde grondstelling van *De Geheime Leer* is om de juiste visie te geven omtrent de identiteit die er bestaat temidden van differentiatie.

De studie van *De Geheime Leer* zal vruchteloos blijken tenzij de student in zijn

eigen stadium van evolutie, in zijn eigen leven, in de activiteit van zijn eigen complexe natuur de eenheid ziet die fundamenteel is, waaruit differentiatie voortkomt en waarop verscheidenheid zich manifesteert. *Meta-fysica* is niet een onderwerp van beschouwing door middel van alleen het denkvermogen. Daarom is het niet mogelijk dat iemand volledig de betekenis van de drie grondstellingen begrijpt door de kracht van het intellect alleen. Ware wetenschap is niet enkel van de zintuigen, hoe belangrijk de rol ook is die zintuiglijke waarnemingen spelen in haar roeping. Dus, tenzij door de student een ernstige poging wordt ondernomen om de werking van de drie grondstellingen te zien in de functie en het proces van zijn eigen individuele leven, moeten ze mysterieus en verwarrend blijven en zijn ze niet in staat hem tot een beter leven of edelere krachtsinspanningen te inspireren.

In ons eigen lichaam, in ons eigen wezen, werken de wetten die *De Geheime Leer* in de drie grondstellingen onderwijst. In ons bestaan er krachten en vormen. Ieder van ons is een universum van Bestaan dat LEVEN is, dat krachten projecteert en vormen ontwikkelt. Ieder van ons is de waarnemer van krachten; ieder van ons is bouwer en vernietiger van vormen. Op een eerder tijdstip van onze lange evolutie zien we geen enkel van deze feiten; in het huidige stadium van menselijke groei zien de meeste mensen ze niet. De grootste opdracht van de Theosofie, de diepzinnigste boodschap van *De Geheime Leer*, die de leraar bij uitstek is van de Wijsheidsreligie voor onze beschaving, is de overtuiging te brengen dat de mens een universum is dat tot bestaan is gebracht en wordt onderhouden en geleid door wetten die identiek zijn aan die welke het atoom en de kosmos openbaren en in stand houden. Daarom is de mens niet alleen een universum maar Het Universum: de mens is een microkosmos geschapen, bewaard en vernietigd om geregeerd te worden, precies zoals atomen en werelden dat zijn; zoals atomen van hem afhankelijk zijn, zo is hij afhankelijk van werelden en vice versa. Iedere microkosmos op zich is een macrokosmos: ons lichaam is de macrokosmos voor ons brein, hart en milt; ons brein is de macrokosmos voor de kleine en de grote hersenen, enzovoort, enzovoort; en zo verder, van het grote naar het kleine, van het kleine naar het minutieuze. Anderzijds is ons gehele lichaam een deel van de fysieke aarde, een microkosmos van de macrokosmos, en is die aarde een microkosmos van het grotere zonnestelsel dat als een eenheid, als een kleine cel is in een siderisch lichaam. Om in onszelf de werking van de wet te zien die de waarheid onthult dat elk atoom een *macro*-kosmos is, dat elk universum een *micro*-kosmos is, betekent het waarnemen van de identiteit van alle vormen – dit komt neer op de bewustwording dat er maar Eén Vorm is. Er is noch *micro*- noch *macro*kosmos, maar enkel Kosmos – de Grote Orde. Dit is het opperste inzicht, de som van alle inzichten. Dit is wat Arjuna aanschouwde zoals beschreven in het Elfde Hoofdstuk van de *Bhagavad-Gita*. Op dit ogenblik is de materialistische wetenschap zich van deze ontzagwekkende waarheid vaag bewust, de speculatieve filosofie formuleert het zwakjes, de scheppende kunst voelt het bij vlagen en nog

onduidelijk; de religieuze mystiek brengt het als een geloof; het afwijkende psychisme vermenschlijkt het ruw; Theosofie en alleen Theosofie stelt ons in staat om, door middel van intelligentie, ons een voorstelling te maken van de drievoudige waarheid - Stof is onverwoestbaar, Stof is onveranderlijk, Stof is Leven. Zo zien we dat vormen van stof sterven maar dat de Vorm van Stof altijd en eeuwig is. Lichamen sterven omdat hun organen en organismen sterven maar het Ontwerp sterft niet al vallen organen en organismen uiteen. Gedachten komen tot leven en vergaan, maar Ideatie leeft altijd. De aarde, het zonnestelsel, het siderische universum vallen uiteen maar de Kracht die ze voortbracht is altijd een integraal geheel en brengt een ander siderisch universum voort dat is samengesteld uit andere zonnestelsels waarmee andere werelden verbonden zijn.

Wanneer we dus in ons eigen wezen de grote en de kleine kosmos als voorbijgaand zien en de Kosmos als altijd voortdurend, zien we ook de werking van de Wet van Periodiciteit. Is de cyclus van dag en nacht niet de afwisselende functie van twee stel hersenorganismen? Is niet de cyclus van geboorte en dood, met ademloze snelheid, werkzaam in elke klopp van het menselijk hart? Als elke klopp getuigt van leven, voorspelt dan niet dat wat voorafging en volgt op elke klopp de dood? Is niet elk jaar van twaalf maanden slechts een microkosmische lichamelijke registratie van de twaalf schakels in de keten van *nidana's* die het verschijnsel van elke menselijke incarnatie voortbrengen – ja, zelfs die van alle Goddelijke Incarnaties? Veroorzaakt niet de lente van ieder jaar in elk menselijk wezen, hoe oud ook, zijn geneugten? Beïnvloedt niet elke winter de stoutmoedigsten onder de jongeren? Grote en kleine cyclussen behoren niet aan de buitenkant te worden ervaren maar behoren binnenin te worden geregistreerd. Indien het gouden tijdperk van de Waarheid, Satya Yuga, aangenaam is, is dat dan niet omdat gedurende die periode de lasten over een langere tijdsduur worden verdeeld? Wordt niet het moeilijke ijzeren tijdperk, zwart van zonde, Kali Yuga, afschrikwekkend genoemd omdat we een eeuwigheid van pijn in één uur proppen? Hebben niet alle kinderen die in deze Kali Yuga worden geboren het voordeel van de onschuld van Satya Yuga? Ervaart niet de primitieve Afrikaner, zich koesterend in zijn zonnetje, de vrijheid van een vroegere yuga terwijl deze beschaving is ondergedompeld in het zware lijden van de Kali-cyclus? Kan een Mahatma door een van beide worden beïnvloed, hoewel hij leeft om dezelfde aarde te dienen waarop de primitieve mens en de beschaafde leeft? Ieder van ons is de schepper van zijn cyclussen – cirkelvormig of elliptisch. We veroorzaken onze eigen dagen en nachten; we veroorzaken onze eigen seizoenen en yuga's.

We ervaren onszelf als bestaand, dag en nacht en door de seizoenen heen. Het verstrijken van maanden en jaren brengt veranderingen in lichaam, gevoelens, gedachten, gewaarwordingen en aspiraties mee; hoop die wordt verwezenlijkt brengt nieuwe hoop voort; de wilde fantasieën van de jeugd

blijven als kinderlijke herinneringen bestaan, zoals de dromen van vandaag de feiten van morgen worden. Door middel van veranderende vormen en krachten kennen we de realiteit van dat wat daarachter en daar voorbij ligt en wat niet verandert. De Wet van Periodiciteit of Cyclussen onthult de eenheid van het dualistische universum van krachten en vormen, van de wereld van voorstellingen en van schaduwen; daardoor zijn we in staat de activiteit van de Wet van Eenheid die het onderwerp is van de eerste grondstelling te realiseren.

Zoals het orgaan dat ziet – het oog – niet zichzelf kan zien, zo zien ook wij onszelf niet. Het Atman-Zelf kan zijn voorstellingen of zijn schaduwen zien, het kan niet zichzelf zien. Het weet dat het bestaat, omdat het zijn voorstellingen en schaduwen ziet. Omdat we denken, omdat we voelen, weten we dat de denker is, beseffen we dat de waarnemer bestaat. De eerste grondstelling verwijst naar Bestaan – zonder begin en zonder einde – dat de geboorte en dood van Zijn voorstellingen en schaduwen ziet. Hij die zaait, oogst ook en omdat hij oogsten wil, zaait hij opnieuw; hij zaait en oogst in verschillende seizoenen. Boven, voorbij en achter de seizoenen staat de Landbouwer – het Bestaan.

Deze Eenheid – dezelfde Eenheid – te zien achter de dualiteit die zichzelf uitdrukt in de Wet van Periodiciteit, alsook achter de verscheidenheid die de belangrijkste factor vormt van de Wet van Differentiatie, is het doel van de ware student. In al die verscheidenheid moet eerst de dualiteit van kracht en vorm worden gezien. De gemeenschappelijke factor van alle differentiatie is dat iets gekend wordt door het feit dat er iets rest om gekend te worden. Maar de basis en de speelplaats van deze tweeledige krachten van actie-reactie, van dag-nacht, van manvantara-pralaya is Bestaan. Yoga, verbinding met het Goddelijke, is het besef dat hetzelfde Leven zich in alle krachten openbaart, alle vormen activeert. Dit Leven openbaart zich bijgevolg in onze eigen vermogens en activeert onze eigen functies. Het inzicht dat leidt tot dit Verheven Besef is ware Helderziendheid, die niet inhoudt “het vermogen om op een afstand te zien, maar veeleer het vermogen van geestelijke intuïtie, waardoor directe en stellige kennis kan worden verkregen”.¹

De student van *De Geheime Leer* dient de praktijk van deze yoga, de verbinding met het Goddelijke, te ondernemen. Er is niemand in wie het bereik van het begin van dit hogere leven niet aanwezig is. Theosofie is voor iedereen, maar eenieder moet het voor zichzelf willen; daarom is het alleen voor degenen die het graag willen. Al naargelang ieder het wil, neemt hij en verwerft in die mate het helder inzicht van waar begrip en de onmiskenbare realisatie van het Onkenbare Zelf. Heel anders dan de zogeheten yogapraktijken is dit simpele leven dat veeleisend is, dit leven van uur tot uur dat heroïsch is. En wat houdt het in?

¹ H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer*, deel I, Eng.p.46 vn.

Wanneer we de matrix van pralayische ruimte zien in het bed waarin ons lichaam slaapt en bij het ontwaken de potentie ervan herkennen om dat lichaam te verfrissen en op te bouwen; wanneer we het water waarmee we het lichaam baden, zien als de zuiverende natuur waarmee bewustzijn zichzelf verjongt; wanneer we in elke gegeten hap, elke gedronken waterdruppel, alle ingeademde lucht, elke in zich opgenomen genegenheid, elk geassimileerd woord van kennis, de “machtige magie van prakriti” zien, even sterk om te verslinden als om te vernieuwen; wanneer we in elk verkondigd idee, en elk gesproken woord, en elke gegeven liefde en in elke verrichte daad de scheppende kracht van bewustzijn zien; wanneer we in elk kind de Goddelijke Baby, in elke vrouw Devaki, de moeder van Krishna, in elke vader de machtige Prajapati, in elke trouwe echtgenote de ongeëvenaarde Sita zien; wanneer we in elke melodie de muziek van Orpheus horen en in elke beweging de sierlijkheid van Terpsichore waarnemen; wanneer we in elke verlichte geest Hermes zien, in elk krachtig lichaam Herakles en in elke Nara, mens – Narayana, god, ja zelfs in het zieke en krachteloze, dat wat Daridra-Narayana wordt genoemd, de God die veredelt door middel van ziekte; wanneer we in elk van onze deugden de incarnatie van Vishnu zien, en in elke ondeugd die van Ravana, en in elke overwinning en verandering Shiva – dan alleen verheffen we het zelf door het Zelf tot het ZELF.

Laat de student, in het licht van wat hierboven is beschreven, met aandacht het volgende uit *De Geheime Leer* nalezen en met alle intuïtie die tot zijn beschikking staat overpeinzen:

Zo daalden, zoals de Stanza het uitdrukt, de Wachters neer op Aarde en regeerden over de mensen – ‘*die zichzelf zijn*’. De regerende koningen hadden hun cyclus op Aarde en op andere werelden in de voorafgaande Ronden beëindigd. In de toekomstige manvantara’s zullen ze zijn gestegen tot hogere stelsels op onze planetaire wereld; en de Uitverkorenen van onze Mensheid, de Pioniers op de zware en moeilijk weg van de Vooruitgang, zullen de plaatsen van hun voorgangers innemen. De volgende grote Manvantara zal er getuige van zijn dat de mensen van onze eigen levenscyclus de gidsen en leraren van een mensheid worden, waarvan de Monaden nu misschien nog – halfbewust – gevangen zijn in de meest verstandelijke dieren, terwijl hun lagere beginselen de hoogste soorten van de plantenwereld van leven zullen voorzien.

Zo verlopen de cyclussen van de zevenvoudige evolutie in de Zeventallige natuur: de Geestelijke of goddelijke; de psychische of halfgoddelijke; de intellectuele, die van de hartstochten, de instinctieve of *cognitieve*; de halflichamelijke en de zuiver stoffelijke of fysieke natuur. Deze evolueren en vorderen alle cyclisch; ze gaan op twee manieren in elkaar over, middelpuntvliedend en middelpuntzoekend; ze zijn in hun diepste essentie *één*, maar *zeven* in hun aspecten. Het laagste aspect is natuurlijk afhankelijk

van en ondergeschikt aan onze vijf fysieke zintuigen. Tot dusver ging het over het individuele, menselijke, gewaarwordende, dierlijke en plantaardige leven; elk de microkosmos van zijn hogere macrokosmos. Hetzelfde geldt voor het Universum, dat zich periodiek manifesteert ten behoeve van de gezamenlijke vooruitgang van de talloze *levens*, de uitademingen van het Ene *Leven*; opdat door het *Eeuwig Wordende* elk kosmisch atoom in dit oneindige Universum – terwijl het uitgaande van het vormloze en het niet-stoffelijke, via de gemengde naturen van het half-aardse, tot volledig ontwikkelde stof wordt, en dan weer terugkeert en in elk nieuw tijdperk hoger en dichterbij het einddoel komt – door *individuele verdienste en inspanning* dat gebied *kan bereiken* waarop het opnieuw het ene onvoorwaardelijke AL wordt. Maar tussen de Alfa en de Omega is er het moeizame ‘Pad’, omgeven door doornen, dat “eerst naar beneden voert en dan

Helemaal bergopwaarts kronkelt
Ja, tot het einde toe...”

De *Pelgrim*, die de lange reis onbevlekt is begonnen, die steeds verder is afgedaald in de zondige stof, en zich heeft verbonden met elk atoom in de gemanifesteerde *Ruimte*, die elke levens- en bestaansvorm heeft doorworsteld en daarin heeft geleden, is nog maar tot de bodem van het dal van de stof gekomen, halverwege zijn cyclus, wanneer hij zich heeft vereenzelvigd met de collectieve Mensheid. Deze *heeft hij naar zijn eigen beeld gemaakt*. Om omhoog en huiswaarts te kunnen gaan, moet de ‘God’ nu het moeizame steile pad van het Golgotha van het Leven beklimmen. Het is het martelaarschap van zelfbewust bestaan. Zoals Visvakarman, moet hij *zich aan zichzelf offeren* om alle schepselen te verlossen, om uit het vele tot het *Ene Leven* op te staan. Dan stijgt hij inderdaad naar de hemel op waar hij, gedompeld in het onbegrijpelijke absolute Zijn en de Gelukzaligheid van Paranirvana, onbeperkt heerst en vanwaar hij weer zal neerdalen bij de volgende ‘komst’, die een deel van de mensheid volgens de dode letter verwacht als de *tweede advent*, en een ander deel als de laatste ‘Kalki Avatar.’²

B.P.Wadia

² *De Geheime Leer*, deel I, Eng.pp.267-268.

DE GEÛNIEERDE LOGE VAN THEOSOFEN

BEGINSELVERKLARING

Het richtsnoer van deze Loge is onafhankelijke toewijding aan de belangen van de Theosofie. De Loge staat buiten elke Theosofische organisatie. Zij blijft getrouw aan de grote Stichters van de Theosofische Beweging en houdt zich niet op met onenigheden of persoonlijke meningsverschillen.

Het werk dat ze ter hand heeft genomen en het doel dat ze voor ogen houdt, nemen haar te zeer in beslag en zijn te verheven om haar tijd te laten of lust te doen voelen zich met bijzaken op te houden. Dat werk en dat doel zijn de verbreiding van de Theosofische grondstellingen en de toepassing van die beginselen in de praktijk van het leven door een zich steeds beter bewust worden van het Zelf; een diepere overtuiging van Universele Broederschap.

Zij verklaart dat de onaantastbare grondslag voor eenheid onder Theosofen, waar en hoe ook geplaatst, overeenkomst van doel, streven en lering is. Daar deze grondslag de enig mogelijke en volmaakte band tussen de bij haar aangeslotenen vormt, is verdere reglementering of een bestuur overbodig. Zij stelt zich ten doel dit begrip onder Theosofen te verspreiden om zodoende de onderlinge eenheid te bevorderen.

Zij acht allen 'Theosoof' die de mensheid zonder onderscheid van ras, geloof, geslacht, persoonlijke omstandigheden of richting in waarheid dienen. Zij heet allen welkom die instemmen met deze grondslag en die wensen zichzelf door studie en op andere wijze te bekwamen om anderen steeds beter te helpen en te onderwijzen.

*'De ware Theosoof behoort tot geen geloof noch sekte
en toch behoort hij tot alle.'*